

Türk İslâm Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi
Journal of the Academic Studies of Turkish-Islamic Civilization
timad

Cilt / Volume: 16 - Sayı / Issue: 31 - Yıl / Year: 2021
Şubat/February - Kış / Winter

ISSN: 1306-4223

Atsız'ın Romanlarında Zaman Kurgusu ve Bütünlük Anlayışı

Conception of Time and Integrity in Atsız's Novels

Özgehan ÖZKAN

Dr. Öğr. Üyesi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi İletişim Fakültesi
Gazetecilik Anabilim Dalı
Assist. Prof. Dr, Manisa Celal Bayar University, Faculty of Communication Journalism
Department

ozgehan8@yahoo.com.tr

<https://orcid.org/0000-0002-2556-0237>

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Types: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Received: 24.08.2020

Kabul Tarihi / Accepted: 12.10.2020

Cilt / Volume: 16, Sayı / Issue: 31, Sayfa / Pages: 67-98

Atıf / Cite as: Özkan, Ö. (2021). Atsız Romanlarında Zaman Kurgusu ve Bütünlük Anlayışı [Conception of Time and Integrity in Atsız's Novels] Türk İslâm Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi-Journal of the Academic Studies of Turkish-Islamic Civilization, 16/31: 67-98.

İntihal / Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi./ This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software.

Atsız'ın Romanlarında Zaman Kurgusu ve Bütünlük Anlayışı

Öz

Nihâl Atsız Türk edebiyatı, Türk dili ve Türk tarihi uzmanıdır. Bugün tek kaynak olarak başvurulmuş ilmi çalışmaları bulunan bir bilim insanıdır. Ayrıca fikir yazıları, romanları, hikâyeleri ve şiirleri vardır. Bu çalışmada romanları ele alınacak ve romanlarında kurguladığı zaman akışı ve bütünlük anlayışı üzerinde durulacaktır. Atsız'ın romanlarında olaylar doğru bir çizgide geçmişten şimdiki zamana, şimdiki zamandan gelecek zamana doğru akmamaktadır. Bugünün içinde geçmiş ve gelecekte kesitler yer alabilmektedir. Zaman bir bütün olarak kurgulanmıştır. Diğer taraftan millette, bireylerde ve mekânlarda da bir bütünlük söz konusudur. Zamanın farklı kesitlerinde yaşamış olan farklı kişiler, aynı karakter, aynı yaşam çizgisi ekseninde tek bir kişi olarak bütünleştirilerek aktarılmaktadır. Aynı durum mekânlar için de söz konusudur. Farklı zamanlarda karşılaşılan ağaç altı, koru gibi mekânlar benzer olayların. Araştırmada Atsız'ın Bozkurtların Ölümü (1946), Bozkurtlar Diriliyor (1949), Ruh Adam (1972) ve Deli Kurt (1958) romanlarında farklı zaman kesitlerinin iç içe geçme halinin ve bütünlük anlayışının ne şekilde kurgulandığı incelenmiştir.

Anahtar kelimeler: Nihâl Atsız, Zaman algısı, Ruh Adam, Bozkurtların Ölümü, Bozkurtlar Diriliyor, Deli Kurt.

Conception of Time and Integrity in Atsız's Novels

Abstract

Nihâl ATSIZ has a specialty in the field of Turkish literature, Turkish language and Turkish history. He is a scientist whose scientific studies are used as an only resource today. He also stands out with its ideological articles, novels and poems. In this study, we deal with the novels of the author and analyse the time flow and integrity understanding fictionalized by him in his novels. In Atsız's novels, events do not flow from the past to the present, from the present to the future. The novels can include sections from past and future in the present time. Time has been designed in an integrated manner. On the other hand, there is integrity in the nation, individuals and places. Different people who have lived in different sections of time are integrated as the same character and a single person on the same lifeline axis and presented in this way. The same also applies to the places. In this study, it will be analysed how the different time sections are intertwined and the integrity understanding is fictionalized in the Atsız's novels such as Bozkurtların Ölümü (1946), Bozkurtlar Diriliyor (1949), Ruh Adam (1972) and Deli Kurt (1958).

Keywords: Nihâl Atsız, Perception of Time, Ruh Adam, Bozkurtların Ölümü, Bozkurtlar Diriliyor, Deli Kurt.

Giriş

Bu araştırmada Türkolog ve yazar Nihâl Atsız'ın dört romanı zamanda, mekânda ve kişilerde bütünlük algısını nasıl kurguladığı yönünden değerlendirilecektir.

Yazar romanında zamanı, mekânı, kişileri, olayı hayal gücü, yeteneği ve birikimi doğrultusunda kurgulamakta ve orijinal bir eser meydana getirmektedir. Romanda zaman pek çok farklı şekilde düzenlenebilir. "Art zaman" (artsürümsel öyküleme), "eş zaman" (eşsürümsel öyküleme) "ön zaman" (önsürümsel öyküleme). Bunların birincisinde, gerçekleşmiş bulunan olayın aktarımındaki zaman ile gerçek zaman birbirine eşit değildir. Anlatıcı zamanda atlamalara başvurur. İkincisinde, kurmaca dünyada gerçekleşmiş veya gerçekleşen bir olayın süresi ile gerçek zamanın süresi eşittir. Üçüncü zamanda ise süre belli olsa bile, henüz olay olmamıştır. Zamanı ele alırken değineceğimiz bir husus da "kronoloji" (süredizim)dir. Bir metinde zamanın akışı kronolojik olabilir. Zamanda geriye dönüşler veya ileriye atlayışlar da olabilir" (Narlı, 2002, s:93). Nihal Atsız'ın romanlarında zaman kurgusu artsürümsel öykülemeye uymaktadır. Anlatıcı zamanlarda atlamalara başvurmaktadır. Örneğin Bozkurtların Ölümü'nde şimdiki zamanda iletişim halinde olan genç bir öğrenci grubunun yaşadığı zamandan bir anda Göktürk İmparatorluğu zamanına gidilir. Aynı atlamalar Ruh Adam'da da söz konusudur. Zamanın bu şekilde kullanımı genellikle postmodern anlayışta yer almaktadır. "Postmodern romanda anlatıcı, mekân ve zaman yapıları modern roman ve yansıtmacı romana göre ilginç farklılıklar gösterir. Postmodern romanın yazarı çoğul anlatıcı tekniğiyle okuru şaşırtırken, "hyper mekân" yapısının değişkenliği ve bir arada verilmiş farklı zaman dilimlerinin yapısıyla okuyucuyu alışık olmadığı bir âlemin içinde tek başına bırakır" (Özot, 2012, s:2275). Atsız'ın romanlarında da postmodern kurgunun bu özelliklerine net bir şekilde rastlanmaktadır. Postmodern anlayışta yazar zamanı dilediği gibi şekillendirebilir. Çetin'in (2003, s:162-163) ifadesi ile anlatma zamanında kendi zamanını da katabilir, örneğin tarihi bir olayı anlatırken bir vesileyle kendi dönemini, kendi zamanına ait olay, olgu ve kişileri de dâhil edebilir. Bu dört romanın ortak noktaları şunlardır:

Zaman bir bütün olarak ele alınmaktadır. Eksi sonsuzdan, artı sonsuza uzanan ve her bir kesitinde farklı gelişmelerin yaşandığı düz bir çizgi olarak değil, sürekli kendini tekrar eden, iç içe geçmiş bütüncül bir yapı olarak kurgulanmıştır. Dört romanın en belirgin ortak noktası zamanda bütünlüktür. Aynı yaklaşım, mekânlar için de söz konusudur. Türk mitolojisinde de yeri olan ağaç ön plana çıkmakta ve kaderin kendini tekrar ettiği mekân olarak tekilliğe indirgenmektedir. Mekânda bütünlük anlayışı, Bozkurtlar'dan çok, Ruh Adam ve Deli Kurt romanlarında söz konusudur. Kişilerde bütünlüğe de yine Ruh Adam'da daha belirgin olmakla birlikte dört romanda da rastlanmaktadır. Örneğin Mete'nin ordusundaki subay, Uygur Subayı Burkay ve Selim Pusat farklı zamanların dairevi yapısı içinde yeniden kendisi ile kesişen aynı kişidir.

Araştırmada yukarıda ifade edilen anlayışın ne şekilde kurgulandığı örnekleri üzerinden ortaya konmaya çalışılacaktır.

Zamanın Felsefi Boyutuna Genel Bakış

Zaman, ilk çağdan günümüze uzanan süreçte edebiyattan felsefeye, matematik ve fizikten teolojiye kadar geniş bir alanda üzerinde düşünülen, görüş ortaya konan bir kavramdır. Zaman dördüncü boyut olarak disiplinler arası bir ilginin başlıca konularından biridir. Platon'dan Kant'a, Bergson'dan Heidegger'e, İslam bilginlerine kadar farklı zaman dilimlerinde yaşamış pek çok düşünür zaman konusunu ele almıştır. Zaman, hem bilimin, hem felsefenin, hem sanatın, hem mitolojinin ilgi odağındadır. Mutlak mıdır? Değişken midir? Doğrusal mıdır? Döngüsel midir? Zaman türleri nelerdir? Zamanda yolculuk yapmanın bir yolu var mıdır? Bütün bu sorular insanla birlikte var olagelmıştır.

Zaman Alman fizikçi Albert Einstein'e kadar "Mutlak" kabul edilirken; Einstein'in genel ve özel görelilik kuramları ile birlikte zamanın kütle çekimi ve hıza bağlı olarak değiştiği kabul edilmiştir. Zaman kavramı bu makalenin sınırları dâhilinde ele alınamayacak kadar kapsamlı bir konudur. Bununla birlikte Antik çağdan günümüze zaman kavramına yönelik değerlendirmeleri genel bir bakış açısıyla şu şekilde incelemek mümkündür:

Doğa filozoflarından Thales, zamanı doğa ile bütünleştirmiş, onun bir özelliği olarak ele almıştır. Cevizci'nin ifadesiyle (2000, s:9) Thales doğada bir düzen olduğunu ve bu düzenin gök cisimlerinin düzenli hareketlerine bağlı olduğunu dile getirmiştir.

"Anaksimandros'un zaman anlayışına baktığımızda Kronos efsanesinin etkilerini özellikle adaletle ilişkili imgelerde belirgin olarak görebiliriz. Efsanede Kronos, fani dünyayı ilahi dünyadan ayırarak intikam alır. Benzer şekilde Anaksimandros'a göre zaman, şeylerin sınırlarını belirleyerek onları birbirinden ve sonsuz olandan ayırır" (Yetmen, 2014, s:17).

"Antik dönemde Yunanlılar, yaşam koşullarına ve biçimlerine bağlı olarak bir doğa anlayışını oluştururken, değişen bir dünyanın yani "oluş ve bozuluşun" içinde olduklarının bilinciyle evrenin temeli ve anlamı probleminin yanında, değişim problemiyle de ilgilenmişlerdi: Bir şey nasıl hem kendisiyle özdeş olarak kalabilirken hem de kendisinden farklı olabiliyor? Bir şey nasıl birbiriyle bağdaşmayan hatta birbirinin karşıtı niteliklere sahip olabiliyor?" (Yetmen, 2014, s:12). Bütün bu sorular zaman kavramının anlaşılması zor doğasına nüfuz edebilmek için atılan felsefi adımların başlangıç noktası olmuştur.

Anar'ın (1994, s:5) ifadesiyle Antik çağda zaman ile bir tutulan gök cisimlerinin hareketlerinin döngüsel olması, zamanın da döngüsel bir yapıda olduğunun düşünülmesine neden olmuştur.

“Platon zamanı, sonsuzluğun bir resmi ya da gölgesi olarak anlar. Bu anlayışa göre zaman, bütün bir varlık âleminde etkindir ve onu içinde taşır. Yani şeyler zamanı ortaya koymaz. Onlar ancak zamanda meydana gelebilir” (Toprakkaya, 2012, s:220).

Aristoteles (2017:93) zamanı doğrudan hareket ve değişim ile ilişkilendirmiştir. Ona göre yerden, boşluktan ve zamandan bağımsız bir hareket olanaksızdır.

Antik Yunan filozoflarının yanı sıra İslam felsefesinde de zaman kavramı tartışılmıştır. “Özellikle Kindî, Fârâbî, Râzî, Gazâlî, İbn Sina ve İbn Rüşd gibi klasik dönem İslam filozofları; Aristoteles, Platon ve Plotinus tarafından resmedilen Antik Yunan felsefesindeki farklılaşan zaman anlayışından etkilenmiş, bunları eleştirmiş ve bir şekilde İslami bağlama uyarlamışlardır” (Konyalı, 2018, s:55). “Kindî "Risale fi Hud Odi'I-Eşya ve Rus Omihfi" adlı eserinde zamanı şöyle tanımlar: "Zaman, hareket sayesinde belirlenebilen, ölçülebilen, cüzleri sabit olmayan (kararsız) bir süreçtir” (Şulul, 2002, 77-78).

Konyalı'nın (2018, s:61) Farabî'den (2008:3) aktardığına göre “Kindî'den farklı bir sonuca sahip olmakla birlikte, Fârâbî'ye göre de zaman izafidir. O'na göre mevcutlardan hiçbiri, var olmak için veya bir mevcudun sebebi olmak için asla zamana muhtaç değildir. Çünkü zaman, ortaya çıktığında zorunlu olarak hareketten kaynaklanmaktadır. Bu anlamda zaman, aklın bir şeyin varlığını (hareketli veya durağan olabilir) saymak/ölçmek için saydığı, bir sayımdan ibarettir”.

“İbn-i Sina'ya göre, değişenin değişene oranıdır şeklinde de ifade edebileceğimiz zaman, cisimlerin sahip olduğu bağımsız kemâllerden birisi olan hareketin ölçülmesinin bir sonucudur. Yani hareketin ölçüsüdür. Bu özelliğinden dolayı filozofumuza göre zamana zaman içinde bir başlangıç tayin edilemez. Çünkü hareket de kaynağını aynı zamansızlıktan almaktadır” (Altınışık, 2007, s:8).

Zaman konusu bu makalenin sınırlarını aşan derinlikte ve kapsamdadır. Son olarak makalede incelenen romanlar ile de ilgisi olması bakımından zamanın çizgisel veya döngüsel yapısına da değinmekte yarar vardır. Zamanın döngü şeklinde algılanması, doğa olaylarının tekrar eden yapısıyla yakından ilgilidir. Güneşin kaybolması ve belli bir zaman sonra tekrar belirmesi, tabiatın buz tutması ve belli bir zaman sonra tekrar yeşilliğe bürünmesi zaman algısının dairevi bir şekilde kabul edilmesine yol açmıştır. Bu algı ruh göçü inancının da kaynaklarından biridir. Döngüsel zaman eski çağlarda, mitolojik ve inanca dair metinlerde daha çok karşımıza çıkmaktadır. Gök cisimleri ile kaderin bir tutulması da yine döngüsel zaman algısı ile ilgilidir. “Feleğin çemberi” kalıbı bu algıya işaret etmektedir. Felek Türk Dil Kurumu Sözlüğünde “Gök, gökyüzü, sema/Dünya, âlem/Talih, baht, şans olarak tanımlanmaktadır.

Özellikle eski Türk kültüründe zaman düz bir çizgide artı sonsuzdan eksi sonsuza giden bir yapı olarak değil, döngüsel bir yapı olarak kabul edilmiştir. Örneğin Orkun Anıtlarında bu zaman algısını görmek mümkündür.

Ercilasun (2016, 501) Köl Tigin Anıtı'nın güney yüzünün ilk cümlesini şöyle aktarmaktadır: "(Ben) semavi Tanrı'dan olmuş Türk Bilge Kağan (ım): Bu zamana ben hükmediyorum (zamanın hükümdarı benim). Sözümü sonuna kadar dinleyin! Özellikle kardeşlerim, çocuklarım, birlik halindeki soyum ve milletim! Güneyde duran şadlar, apa beyler; kuzeyde duran tarkanlar, yönetici beyler! Otuz (Tatar?)". Bilge Kağan'ın ifadesi de Türk'ün zaman algısını net bir şekilde ortaya koymaktadır. Yabancı hükümdarlar hâkimiyet alanlarını ifade etmek için toprak sınırlarını ölçüt olarak gösterirken, Bilge Kağan "zaman"a hükmettiğini söylemektedir. Bilge Kağan, mekânları ifade ederken de zamanı ölçüt olarak göstermektedir. Aynı anıtın ikinci paragrafında Bilge Kağan "...Doğuda güneşin doğduğu yere, güneyde gündüz ortasına kadar, batıda güneşin battığı yere, kuzeyde gece ortasına kadar; bunlar içindeki milletler hep bana bağlıdır" (Ercilasun, 2016:501) diyerek hâkim olduğu coğrafyayı ve üzerinde egemenlik kurduğu milletleri güneşin doğup batmasını ölçüt olarak ifade etmektedir. Orkun Anıtlarındaki bütünlük algısı doğayı da kapsamaktadır. Türk için yer ve gök de dâhil olmak üzere tüm var oluş egemenlik sınırlarına dâhildir. Örneğin Köl Tigin Anıtı'nın doğu yüzünde "Yukarıda mavi gök, aşağıda kara yer yaratıldığında ikisi arasında insanoğlu yaratılmış. İnsanoğlunun üzerine atalarım Bumın Kağan, İstemi Kağan hükümdar olmuş" ifadesi, bu bütünlük algısı, egemenlik sınırları bütün insanoğlunu içine almaktadır.

Orkun Anıtları dışında bir başka örnek de Kutatgu Bilig'den verilebilir. Enveri'nin (2019, s:296) Esin'den (1978, s:167) aktardığına göre "Kutatgu Bilig'de, 'evren'den başka bir zaman timsali de, eski Türk zaman tanrısı 'öd'ün bir şekli olan ve gece gündüz ilerleyen bir at olarak tasvir edilen 'ödleg' de yer almaktadır. Nitekim Atlı Arvaveda'da da, zaman tanrısı 'kala', bir at veya bir araba sürücüsüdür (eski Türk tanrısı, Yol-tengri gibi). Ejder ve at motifleri ile birlikte, semavi çark mefhumu ise, Buddhism'in 'kala-çakra' (zaman çarkı/çarkıfelek) tasavvuruna benziyordu".

Zaman kavramının felsefi boyutunu Batı, İslam ve eski Türk literatüründe çok genel olarak bu şekilde ele almak mümkündür. İnsanın zaman kavramına olan ilgisi bilimsel merak motivasyonunun yanı sıra, ölüm gerçeğinin ürkütücülüğü ile de ilgilidir. Yok olup gitmek yerine tekrar eden döngüler halinde var oluş mecralarının mümkün olup olmadığını sorgulamak da insanı döngüsel zaman algısına yönlendiren bir unsurdur. Bu makalenin konusu olan Nihâl Atsız romanlarındaki zaman kurgusu da eski Türk kültüründeki döngüsel zaman anlayışına uygundur.

1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı Atsız'ın Bozkurtların Ölümü, Bozkurtlar Diriliyor, Ruh Adam ve Deli Kurt romanlarındaki zaman kurgusunu eserlerdeki ilgili bölümler incelenmek suretiyle ortaya koymaktır. Eserlerde geçen olayların geçmişten geleceğe düz ve doğrusal bir akışta değil, iç içe geçmiş, döngüsel bir anlatımla nasıl aktarıldığı analiz edilecektir. Atsız'ın romanlarında ayrıca millette, bireylerde ve mekânlarda da bütünlük sağlanmaktadır. Farklı zamanlarda yaşamış farklı kişilerin ortak karakter ve hatta fiziki özellikte tek bir kişi olarak tasvir edilmesi söz konusudur. Araştırmada Atsız'ın sözü edilen orijinal kurgusu romanların ilgili bölümleri incelenmek suretiyle ortaya konulacaktır.

2. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada dört roman değerlendirilirken çerçeveleme yaklaşımından yararlanılmıştır. Çerçeveleme teorisi iletişim biliminin bütün alanlarında kullanılan teorik ve ampirik bir paradigma haline gelmiştir" (Özarslan ve Güran 2015, s:32). Bu yaklaşımda analiz edilecek olan metindeki sunuş biçimini yazarın kullandığı karakterize edilmiş belli kalıpları, çerçeveleri incelemek suretiyle nasıl bir sunum gerçekleştirdiği saptanmaya çalışılmaktadır. "Çerçeveleme yaklaşımında konunun bir özelliği öne çıkmakta ve çerçeveler bu özelliğe göre belirlenmektedir" (Akçalı ve Toker 2012, s:31). Bu araştırmaya konu olan romanlarda zaman kurgusu ve bütünlük anlayışının ne şekilde kurgulandığı bu yaklaşımdan yararlanılarak değerlendirilecektir.

3. Araştırma

Bu bölümde Nihal Atsız'ın Bozkurtların Ölümü, Bozkurtlar Diriliyor, Deli Kurt ve Ruh Adam romanlarının zamanda, mekânda ve kişilerde bütünlüğü ne şekilde kurguladığı örnekleri üzerinden değerlendirilecektir.

3.1. Bozkurtların Ölümü

Roman "Romanın hikâyesi" başlığı altında beş sayfalık bir giriş ile başlamaktadır. Bu bölüm şimdiki zamanda geçmektedir. Fen, edebiyat, tarih gibi farklı bölümlerde okuyan altı- yedi öğrenci gece ay ışığında oturmakta ve kendi aralarında konuşmaktadırlar. Bu sırada arkadaşlarının "Tonyukuk" olarak adlandırdıkları tarih bölümü öğrencisi bir roman yazmakta olduğunu arkadaşlarına söyler ve yazacağı romanı şu şekilde tarif eder: "Bir roman ki size 1300 yıl öncesini yaşatacak ve birbiri ardınca sahneye çıkan kahramanlar günümüze kadar gelecek. Bir roman ki içinde yalnız tek bir kahraman bulunmayacak. İçindeki her şahıs tıpkı hayatta olduğu gibi başlı başına bir kahraman olacak. Romantiklerin de realistlerin de eserlerinde daima bir tek iskelet var: Romanın kadın ve erkek iki kahramanı arasındaki aşk macerası. Hâlbuki benim kitabımda yüzyılların aşkı bulunacağı için bir tek maceraya, hele on binlerce romanda tekrar edile edile artık pek bayağılaşan müptezel olan aşk hikâyelerine sapanıp kalmama imkân yok. Bu yepyeni bir roman olacak" (Atsız,

2017a, s:9). Atsız burada Bozkurtlar Diriliyor romanının yüzyılların aşkını anlatan, daha önce denenmemiş yepyeni bir dil ile yazılacağını beyan etmektedir. Romanda zamanların iç içe geçmesi, yukarıda sözü edilen gençlerin tarihçi öğrencinin romanını dinlemek üzere bir halka halinde toplanmaları ile başlamaktadır. Şimdiki zamanda yaşayan üniversite öğrencileri, hikâyenin anlatılmaya başlaması ile fiziki görünülerinden giyimlerine, kullandıkları eşyalardan bakışlarına kadar 1300 yıl öncesinin özelliklerine bürünmüştür: "O sırada sanki birdenbire her şey değişti: Öğrenciler pansiyonu olan evin yerinde şimdi 1300 yıllık bir Türk çadırı vardı. İnce yapılı kız gürbüz, sağlam, çekik gözlü bir bozkır kızı olmuştu. Erkeklerin saçları uzayarak omuzlarına dökülmüş, başlarında birer börk peyda olmuştu. Ceketleri kaftan, iskarpinleri çizme haline gelmişti. Edebiyatçının elindeki klasik eser şimdi bir kopuz, fencinin dolmakalemi bel kemerine asılı bir bıçaktı. Hepsi çimenlere bağdaş kurmuşlar, kılıç yarasıyla çentilmiş sert yüzlerine başka bir anlam veren ela ve yeşil gözleriyle Tonyukuk'a bakıyorlardı. Müstakbel romancı da belindeki kılıçla heybetli bir er olmuştu" (Atsız, 2017a, s:10-11).

Üniversite öğrencilerinin tarihçi gencin romanını dinlerken başlayan dönüşümlerinden sonra romanın hikâyesi başlamaktadır. Zaman 621 yılı, mekân Ötüken'dir. Ülke Gök Türk Kağanlığıdır. Çuluk Kağan, hileciliği ve Türkler aleyhine olmak üzere kurnazlığı ile bilinen Çinli bir katun ile evlidir. Ülke zayıflamıştır ve Türk milletine huzursuzluk hâkimdir. Bir gün Çinli katunun erkek kardeşi ülkeye gelir. Bu sırada güreş, ok atma gibi yarışmalar düzenlenmekte, ozanlar dörtlükler söyleyerek karşılıklı atışmaktadır. Atsız'ın zaman kurgusundaki orijinalliği ve bunu gerçeküstülük ile harmanlayan üslubu bu atışmalarda da kendini göstermektedir:

"Yiğitlikte en ileri,
Kalacak on bin yıl diri.
Gök Türklerin gönülleri
Şimdi Kür Şad'ın yeridir" (Atsız, 2017a, s: 57).

Atsız'ın ozana söylettiği bu dörtlükte romanın ve Türk tarihinin bir kahramanının on bin yıl diri kalacağı ifade edilmektedir.

Atsız'ın zaman kurgusundaki bütünlük algısı Türk tarihi için de, Türk milletini oluşturan bireylerin millet algısında da kendini göstermektedir. "Atsız'ın Türk tarihine bakışı, bir özellik taşıyordu. Kuvvetli bir edebiyat tarihçisi olduğu kadar, ondan da kuvvetli bir tarihçiydi. Ve tabii, sahası bütün Türk tarihini ihata ediyordu. Türk tarihi boyunca birçok devlet kurulmadığını, tek ve devamlı bir Türk devletinin varlığını ileri sürüyordu" (Deliorman, 1978, s:61). Atsız (2015a, s:9-10), Türk tarihinde çeşitli hükümdar sülalelerinin ve rejimlerin ayrı devletlermiş gibi ele alındığını, Türklerin birçok yerde birçok devletler kurup bunların hiç birisini yaşatamamış bir millet gibi gösterildiğini, hâlbuki Türk tarihinin aralıksız bir bütün olduğunu savunmaktadır. Romanda milleti oluşturan bireylerin bütüncül yapısı şu ifadeler ile aktarılmaktadır: "Akn

sözü üzerine büsbütün coşan Türkler hep birden oynamaya başlamışlardı (...). Hızlı davranışlarından kızarmış yüzleriyle gösterişli bir durum alıyorlardı. Uygun adımlarla yürüyüşleri gitgide korkunç bir hal alıyordu. Şimdi orada tek bir yürek vardı: Senlik, benlik silinmiş, bölünmez bir varlık çıkmıştı" (Atsız, (2017a, s:143). Romanın ilerleyen kısımlarında hikâyenin kahramanlarından Böğü Alp vaktiyle dedesinin kendisine anlattığı, geleceği görme yeteneğine de sahip bilge bir kam olan Kırac Ata'yı bulmak üzere yola çıkar ve uzun bir yolculuktan sonra onu bulur. Atsız, bu kısımda da zamanın bütüncül kurgusunu sergileyerek Kırac Ata'ya şu sözleri söyletir: "Büyük günler geliyor!.. Dokuz yıla kalmaz; olun olur. Dokuz yıl daha geçer; katı kılıç kullanmak günü gelir... Kıtık olunca ay parçalanacak!.. Kara Kağan'ı öldürmeyeceksin... Onu tasa öldürecek. Bir ulu şehirde toplanmış kırk er görüyorum... Aralarında sen de varsın. Yağmur yağıyor. Irmağın kıyısında dövüşüyorsunuz. Budun kurtuluyor... Adınız unutulmayacak!.. Bin üç yüz yıllık ölümden sonra dirileceksiniz... Acunun batımına dek adınız gönüllerde kalacak" (Atsız, 2017a, s:172). Atsız için yaşanan olaylar düz bir çizgide, geçmişten geleceğe, her bir vakayı tekrar yaşanmamak üzere geride bırakıp ilerlememektedir. Zaman içinde yaşanmış olaylar bir devridaim içinde tekrar gerçekleşecektir. Atsız (2011, s:74) fikir yazılarında da Türk birliğinin gerçekleşmesi yönündeki düşüncelerini geçmiş ve geleceği birleştirerek "Biz boş hayaller ardında değiliz. Mazide hakikat olan şeylerin yeniden hakikat olmasını özlüyoruz" sözleri ile ifade etmektedir. Dün gerçekleşmiş olanlar bugün de gerçekleşebilir. Bugün gerçekleşenler gelecekte de yaşanabilir. Geleceğin dünyası bugünden bellidir, ait olduğu zaman kesiti içinde durmaktadır. Başlangıç, gelişme ve son yoktur. Akış bir döngü halindedir. Bin üç yüz yıllık ölümden sonra tekrar var olmak söz konusudur. Zaman bir bütündür. Tarih bir bütündür. Millet ve millete ait olan akıl, gönül, yaşam bir bütündür. Atsız (2017a, s:192) bu bütünlük algısını romanın kahramanlarından Ozan Çuçu'ya şu şekilde söyletir: "Buyruk senindir Tegin! Batı elinde doğdum ama dirliğimin çoğu doğuda geçti. Doğulu da sayılırım. Zaten benim için Türk'ün doğulusu da batılısı da olmaz. Türkleri doğulu, batılı diye ayırmak kağanların, tiginlerin işidir. Ozanların değil...". Doğu Türkeli'nden Batı Türkeli'ne gelen ve Kağan'ın huzuruna çıkan, ancak ülkenin yoksulluğundan dolayı Kağan'a layık hediyeler getiremeyen, bunun mahcubiyetini ifade eden Yüzbaşı Böğü Alp'e Tüng Yabgu Kağan şu sözleri ile karşılık vermekte ve Millette olması gereken bütünlük algısını ifade etmektedir: "Yüzbaşı Böğü Alp! Yoksulluk iyi bir şey değildir. Ama korkulacak yoksulluk gönül ve yürek yoksulluğudur (...). Doğu Türklerinde senin gibi açık sözlü yiğitler varken onlara yoksul denemez. Doğu Türkü, Batı Türkü bir ağacın iki dalıdır. Kökümüz birdir. Birimizin baylığı hepimizin baylığı, birimizin yoksulluğu hepimizin yoksulluğudur" (Atsız, 2017a, s:195).

Aradan üç yıl daha geçmiştir. Doğu Türklerinde yoksulluk ve huzursuzluk devam etmektedir. Bu sırada Kırac Ata'nın kehanetlerinden biri olan kıtık günleri başlamıştır. Atsız romanda bu süreci anlatmaya başlarken zaman ile

ilgili oluşturduğu algıyı çok açık şekilde ifade eden şu cümleyi sarf etmektedir: "Başlangıçsız ve sonsuz zaman yürüdü. 627 yılının kış ayları geldi" (Atsız, 2017a, s:264). Zaman ve o zaman içinde yaşanan olaylar sonsuz bir döngünün içinde vardır. Bir daire şeklinde devam etmektedir ve binlerce yıl önce yaşamış bir kimse bu dairenin kesişim noktasında binlerce yıl sonra tekrar ortaya çıkabilmektedir. Doğrusal tarih ve zaman çizgisinde bir yerlerde yaşanıp, tamamlanıp, orada kalmamıştır.

Atsız'ın bütüncül zaman kurgusu, romanda Türklerin Çinlilere esir olduğu karanlık günlerin ifade edildiği kısımda da ortaya çıkmaktadır. Kahramanlardan Yüzbaşı Sançar, Türkler esir alındığı sırada Çinliler tarafından öldürülmüştür. Sançar bu ölüm anında kahraman Türklerin içine düştüğü bu katlanılmaz acının verdiği duygu yoğunluğu ve Çinlileri küçük gören bir alaycılık hali içinde kahkahalarla gülmektedir. Atsız (2017a, s:322-323) bu durumu şu sözler ile resmetmektedir: "Bu gülümseyen yüzde Çinlilerle alay eden, kendi kötü talihlerini yeren, Kara Kağan'a kızan bir anlam vardı. Bu kahkahaların çınladığı yerden çok uzak bir yerde, kahkahaların çınladığı yerden çok uzak bir yerde, kahkahaların göğe yükseldiği zamandan çok zaman sonra bir yazıcı, Gök Türklerin torunlarına bildirinceye kadar bu kahkahalar, bu şanlı alay ve şanlı ölüm unutulup gidecekti". Atsız romanın kurgusuna bu kez bizzat kendisini, romanı kaleme aldığı zaman dilimini de dâhil etmiştir. Yüzbaşı Sançar'ın öldürüldüğü zaman kesiti içinde, 1300 yıl sonra bu olayın bilineceği ve bir yazıcı tarafından unutturulmamak üzere kayıtlara geçirileceği bilinmektedir. Nitekim şu ifadeler "Yüzbaşı Sançar uçmağa varalı on üç yüzyıldan fazla oldu. Onun düştüğü meçhul yerde, ay ışıklı yaz gecelerinde hâlâ ıstıraplı kahkahalar ve şeref ilahileri işitilir. Bu ilahiler rüzgârın çıkardığı sestir. Onu herkes işitir. Fakat o ıstıraplı kahkahaları herkes duyamaz. Onun yankılarını uzak, yakın Ellerden ancak içinde Tanrı Dağı'nın odu yanan gönüller sezer. Bu ıstıraplı kahkahalar Yüzbaşı Sançar'ın soyu, onun düştüğü yerde zafer töreni yapıncaya kadar yıllarca, belki yüzyıllarca sürüp gidecek" (Atsız, 2017a, s:323) hem zamanın bütünlüğünü, hem de bu bütünlük algısının gerçeküstülük ile harmanlanarak okuru içine nasıl çeken bir dil oluşturulduğu bu ifadede görülmektedir. Türkler tekrar güçlenecek, bağımsız olacak, zafer törenleri yapacaktır. Ancak o kutlu güne kadar Yüzbaşı Sançar'ın talihe kahredişi var olmaya devam edecektir ve bunu ancak Türk birliği ateşi ile yananlar duyabilecektir. Bu birlik gerçekleştiği zamana kadar yanan ıstırap ateşi, bundan sonra coşku ateşi olarak yanmaya devam edecektir. Çin'deki esirlik günleri hür yaşamaya, bozkırın sonsuzluğunda at koşturmaya, savaşmaya, atılganlığa alışık Türkler için ölümden beterdir. Onları hayatta tutan tek şey yeniden eski şanlı günlere dönme umududur. Esaretin kederini sadece Türk milleti değil, Çinlilerin hilelerine kanak ve ülkeyi bu duruma düşüren Kara Kağan da yüreğinde hissetmekte, ölüme koşarak giden, ancak esarete katlanamayan Türklerin onur kırıklığını yaşamaktadır. Atsız (2017a, s:238), bu duygular içindeki esir Kağanın huzuruna çıkan Uluğ Tarkan'a şu sözleri söyler: "Zamanı Tanrı yaratmış, kişiyoğullarını

onun içine pusatsız atmıştır. Kılıç, kargı, ok... Bunlar ancak kişiöğullarına karşı işe yarar. Tanrı bize ölüm verdiyse, Türk budununu kutsuz kıldıysa bunu gidermek için çalışalım". Buradaki "Zamanı Tanrı Yaratmış" ifadesi Orkun anıtlarında da geçmekte ve Atsız'dan başka, genel olarak Türk'ün zaman algısını da ifade etmektedir. Ercilasun (2017a, s:537), Orkun anıtlarında geçen bu ifadeyi şu şekilde aktarmaktadır: "Köl Tigin yok olsaydı (olmasaydı) hep ölecektiniz. Kardeşim Köl Tigin vefat etti. Ben düşündüm. Görür gözüm görmez gibi, bilir aklım bilmez gibi oldu. Ben düşündüm: Zamanı (ebedi olarak) Tanrı yaşar, insanoglu hep ölmek için yaratılmış". Bilge Kağan da zamanı bir yerde başlayıp doğrusal bir çizgide devam edip yaşamla birlikte bitecek olan bir yapı olarak görmemektedir. Zaman ezeli ve ebedidir ve onu ancak Tanrı yaşayabilir. Atsız'ın romanlarındaki zaman algısı aslında Türk'ün zaman algısıdır. Türk için zaman dün, bugün ve yarın olarak bölünmez. Bir bütündür ve Türk o zamana hâkimdir, değil ise esirdir. Esaret ise bir umutsuzluk ve mutlak kaybediş hali değildir. Mutlak olan tek şey bütüncül zaman içinde Türk birliğidir. Daima ulaşılması gereken bir hedef vardır. Türkler bunu "Kızılelma" simgesi ile somutlaştırmaktadır. Türkler bu zaman dairesi içinde zaferlerini ve egemenliklerini tekrarlarlar. Her bir kızıl elmaya ulaştıkça bu daire devam eder. Köl Tigin anıtının güney yüzünün ilk paragrafında Bilge Kağan "Ben semavi Tanrı'dan olmuş Türk Bilge Kağan (ım); bu zamana ben hükmediyorum(zamanın hükümdarı benim)" (Ercilasun, 2016, s:501) ifadesi de Türk'ün zaman algısını, dolayısıyla Atsız'ın da zaman algısını ortaya koyar niteliktedir. Türk'ün algısında hükmedilen, egemenlik kurulan alanın sınırlarını mekânlar değil, bir bütün halinde zaman belirlemektedir. Türkler Çin esareti altında yaşamaya bir son vermek için harekete geçmeye karar vermiştir. Romanın kahramanı Kür Şad önderliğinde Çin kağanına karşı ihtilal yapılacaktır. Çin kağanı kaçırılıp rehin alınacak, tutsak edilecek ve Çinliler istediklerini yapmazsa öldürülecektir. Kür Şad dâhil 41 kişi bu iş için harekete geçerler. Atsız (2017a, s:392) burada hikâyeyi anlatırken okurlarını ihtilalin yapıldığı 639 yılından şimdiki zamana getirerek "Yaptıkları işin büyüklüğüne, kendilerinden yüzlerce yıl sonra gelenlerin şaşacağı da akıllarına gelmiyordu. Bildikleri tek şey Türk şerefini kurtarmak için pusata davrandıkları idi" demektedir.

Kür Şad'ın Çin esaretinden kurtulmak için planladığı ihtilal, Çin kağanı o gece her zamanki alışkanlığından farklı olarak dışarıya çıkmadığı, sarayda kaldığı için planlandığı şekilde ilerlememektedir. Kür Şad ve 40 arkadaşı kağanı sarayda yakalamak zorunda kalmıştır ancak bu durum işi zorlaştırmıştır. 41 kişi, Çinlilerin sayıca çokluğu karşısında giderek ölmekte ve azalmaktadır. Mücadele sarayın dışına taşmış, bir ırmak kıyısında devam etmektedir. Artık başlangıçtaki amaçtan uzaklaşmış, sadece kanın son damlasına kadar mücadele ederek ölmek kalmıştır. Atsız bu ölüm dirim mücadelesi sırasında okurlarını yine şimdiki zamana, romanı kaleme aldığı zamana getirmektedir. "Bu kahramanlığı yaparken bin üç yüz yıl sonra bir yazıcının, kendi hatıralarını yaşatmak için bu

satırları yazacağını düşünmüyorlar, şanlı maceralarını Türk oğullarının nasıl bir ihtirasla okuyacaklarını bilmiyorlardı" (Atsız, 2017a, s:418) diyerek adeta kendinden sonraki zaman dilimleri ile ilgili de bir resim ortaya koymuştur.

İhtilale katılan, önceden de Kıraç Ata'dan 1300 yıl sonra tekrar hatırlanacakları kehanetini almış olan Böğü Alp, son nefesinde, kendini toprağa bırakırken şu cümleyi söylemektedir: "Son bir iş yapmak için elini bıçağına attı. En yakın Çinliye fırlatarak gırtlığına sapladı. Sonra kendisini çamurlu toprağa bırakırken 'Bin üç yüz yıl sonra...' diye mırıldandı" (Atsız, 2017a, s:419). Romanın geneline yansımış olan 600'lü yıllarda yaşanan bir olayın şimdiki zamandaki bilinirliği duygusu burada da tekrar edilmekte, Türklüğün bağımsızlığı için ölmekte olan bir askerin son sözü olarak söylenilerek vurgulanmaktadır.

3.2. Bozkurtlar Diriliyor

Bu romanın kahramanı Kür Şad'ın oğlu Urungu'dur. Urungu Kür Şad ihtilalinin başarısızlığından sonra annesi tarafından gizlice kaçırılmış ve kimliğini kendisi dahi bilmeyerek yetişmiştir. Kağan ailesinden olduğu ve tahta geçme şansı olduğu halde sıradan bir insan olduğunu sanarak büyümüştür. Romanda zamanlar arası geçişlilik ilk kez, Urungu ile Ay Hanım'ın karşılaştığı anda ortaya çıkmıştır. Urungu Ay Hanım'ı ilk kez görmesine rağmen onu "hatırlamaktadır". Bu kısımda geçmiş ve şimdiki zamanın iç içe geçişi şu şekilde ifade edilmiştir: "Urungu susuyordu. Bu ses yüreğine işliyor, ona geçmiş günleri hatırlatıyor, yavaş yavaş bu güzel kıızı tanımaya başlıyordu" (Atsız, 2017a, s:451). İlk karşılaşmalarıdır. Hatırlanacak bir anıları yoktur. Bununla birlikte Urungu Ay Hanım'ın kendisine geçmiş günleri hatırlattığını, onu tanımaya başladığını düşünmekte, hissetmektedir. Atsız'daki zamanda ve millette kurgulanan bütünlük algısı kişiler için de söz konusudur. Atsız, farklı zamanlarda âşık olunan farklı kızları adeta tek bir kimlikte birleştirmektedir. Nitekim Urungu'nun Ay Hanım'ı görerek hatırladığını hissettiği kadın, oğlu Taçam'ın annesi, vefat eden eşidir. Bütünlük algısı ilerleyen kısımlarda şu şekilde de dile getirilmektedir: "Urungu'nun gönlünde yirmi yıl önce ölen bu kadına karşı duyduğu şeylerle Ay Hanım'a karşı olan duyguları karıştırıyor, birleşiyor ve hayalinde bir tek kadın kalıyordu. Bu kadın yirmi yıl önceden bugüne kadar uzanıyor, Urungu'nun kutsuz geçen dirliğini, karanlık bir yola benzeyen ömrünü aydınlatan bir güneş oluyordu" (Atsız, 2016, s:454). Atsız burada hem yirmi yıl öncesi ile kahramanın şimdiki zamanını iç içe geçirmiş, hem de âşık olunan kız algısında bütünlük yaratmıştır. Urungu'nun ölen eşi ve Ay Hanım'ı içine alan bütünlükte Bozkurtların Ölümü romanının kadın kahramanı Almıla da yer almaktadır. Almıla ilk romanda Yüzbaşı Pars'ın âşık olduğu kızdır. Bu romanda Pars artık yaşlanmıştır. Almıla ölmüştür. Binbaşı Pars'ın yolu bu kez Ay Hanım ile kesişmiştir. Ay Hanım'ı ile karşılaştığı anda onun suretinde Almıla'yı görmüştür. Atsız (2017a, s:529) bunu şu şekilde ifade etmektedir: "Binbaşı Pars iki oğluyla birlikte Ay Hanım'ın otağına girip de yere

diz vurduğu zaman biraz şaşaladı. Bu şaşalayış, kağan kızının şaşılacak bir benzeysiyle Almıla'ya benzemesinden doğuyordu". Romanın ilerleyen kısımlarda Buluç adlı karakter, Gök Türk devletinin yeniden kurulmasını sağlayacak savaşa katılmak ve bu savaşta kullanacağı bir kılıç yaptırmak üzere ihtiyar bir demircinin yanına gitmiştir. O gece demircinin yanında kalacaktır. Uykuya dalmak üzeredir. Buluç için içinde bulunduğu zaman ve gelecek zaman bir araya gelmiştir. Henüz kılıcı bile yapılmamışken gelecek zamanda yaşanacak savaşı, savaşta olacakları adeta içinde bulunduğu zamanda yaşamaktadır. Atsız (2017a, s:480) bunu şu şekilde ifade etmektedir: "Gök Türk devletini diriltecek kılıç şakırtılarını duyar gibi, Ötüken'de dalgalanacak sancağı görür gibi, yarını, yarın neler olacağını bilir gibi uyuyordu". Buluç sabah uyandığında ihtiyar demirci ölmüştür. Ölmeden önce sadece Buluç için bir tane değil, üç tane kılıç yapmıştır. Demirci kılıçlardan birinin bir yüzüne 'İlteriş Kağan', bir yüzüne "Kutluk Şad" yazmıştır. Diğer kılıca ile 'Kür Şad'ın oğlu' yazmıştır. Burada da Atsız, gelecek zaman ile kahramanların içinde bulunduğu zamanı iç içe geçirmiş, kurguya gerçeküstülük de katarak gelecek zamana ait yeni Göktürk Kağanı'nın kim olacağı bilgisini, Kür Şad'ın bir oğlu olduğunu ve halen yaşadığı bilgisini şimdiki zamana taşımıştır. Geçmişin ve geleceğin içindeki olaylar ve kişiler bir bütün halinde demircinin bilgisi dâhilindedir. Atsız (2017a, s:381) bunu romanda şu sözler ile ortaya koymaktadır: "O zaman Tonyukuk: -Kutluk Şad, dedi, bu emektar demircinin gönlüne Tanrı'dan bir ses gelmeseydi bunu yazamazdı. Gök Türk devletini kurabilirsek sen İlteriş Kağan olacaksın".

Türkler Çin esaretinden kurtulmuştur. İlteriş Kağan önderliğinde Gök Türk devleti yeniden kurulmuştur. Bununla birlikte yine akınlar yapılmakta, mücadeleler sürmektedir. Bu mücadelelerden biri de Dokuz Oğuzlar iledir. Gök Türk olan Kür Şad'ın oğlu Urungu Dokuz Oğuz Kağanı'nın kızı Ay Hanım'a âşıktır. Ay Hanım da onu sevmektedir. Ancak Urungu Kağan soyundan olmasına rağmen bu bilgi gizli olduğu için, herkes onu sıradan bir kimse olarak bildiği için Ay Hanım ile evlenmesi mümkün değildir. Bu sırada Bozkurtların Ölümü romanının kahramanlarından Binbaşı Pars artık yaşlanmıştır. Oğulları ve at uşağı ile bozkırda at sürmektedirler. Bu sırada bir uçurumun yakınına gelirler. Bu sırada Binbaşı Pars, Orkun anıtlarında geçen "Zamanı Tanrı yaratmıştır" ifadesini sarf ederek yine kurgudaki zamanın adeta romanın bir gizli kahramanı gibi zeminde yer alışı bir kez daha ortaya çıkartılmaktadır: "Zamanı Tanrı yapıyor ve bütün yaratıklar ölüyor... Bakın, şu ölüm uçurumu ne yaman şey!". Burada sözü edilen ölüm uçurumu, sevip de kavuşamayanların ölüme atladığı bir uçurumdur. Bu uçurum her yıl bir kadın ve erkeği almaktadır. Pars ve eşi Almıla'yı buraya düşmekten kurtaran da yine geleceği bugünden görme yeteneği olan bir kamın uyarısı olmuştur. Her ne kadar Göktürkler ile Dokuz Oğuzlar da bir mücadele içinde olsalar da her ikisi de Türk'tür. Atsız'ın zamanda, kişide ve millette birlik, bütünlük vurgusu bu iki Türk boyu için de vurgulanmıştır. Atsız (2017a, s:554), Ay Hanım'a şu sözleri söyleterek bu bütünlük ve birliği vurgulamaktadır: "İlteriş Kağan'ı ben de kağan

olarak tanımış, bunu birkaç defa kendisine bildirmiştim. Akrabalığımız da beni ona bağlıyor. Dokuz Oğuzla Gök Türk bir ağacın iki dalıdır. Gök ve yer karıştığı zaman aramızda savaş olmuştu. Şimdi gökte ve yerde kargaşalık yok". Atsız'ın romanın kahramanı Ay Hanım'a söylediği "gök ve yerin karışması" ifadesi, yine Orkun Anıtlarında geçen bir ifadedir. Köl Tigin Bengü Taşı'nın güney yüzünde geçen metin parçasını Ercilasun (2017a, s:521) şu şekilde aktarmaktadır: "Türk ve Oğuz Beyleri, milleti, işitin! Üstte gök basmasa, altta yeri delinmese, altta yer delinmese Türk milleti, (senin) devletini, yasalarını kim bozabilir (di)? Türk milleti, kendine gel ve pişman ol!". Atsız romanlarında zamanda, millette, bireyde olduğu gibi tabiatta da bütünlük vardır. Gök ve yer de birdir. Türk'ün kağanı zamana hükmetmektedir ve bu egemenlik ancak gök ve yer birbirine karışırsa sona erecektir. Burada yine Atsız'ın Orkun anıtlarına yaptığı göndermeyi girmek mümkündür. Nitekim Köl Tigin anıtının doğu yüzünde şu ifade geçmektedir: "Yukarıda mavi gök, aşağıda kara yer yaratıldığında ikisi arasında insanoğlu yaratılmış. İnsanoğlunun üzerine atalarım Bumın Kağan, İstemi Kağan hükümdar olmuş" (Ercilasun, 2016, s:509). Aynı taş üzerinde, ilerleyen satırlardaki "Üstte gök basmasa, altta yer delinmese Türk milleti, (senin) devletini, yasalarını kim bozabilir (di)" (Ercilasun, 2016, s:521) ifadesi yeri ve göğü ve arasındaki her şeyi Türklük kimliği merkezinde bir bütün olarak algıladığını ortaya koymaktadır. Türk'ün algısında, egemen olunan insanlar bile bir bütündür. Bilge Kağan atalarının bütün bir insanoğlunun üzerine kağan olarak geldiğini dile getirmektedir. Atsız bütün Türk milletinin bir ve birlik olması özlemini fikir yazılarında da sıkça dile getirmiştir: "Mefkûre asırlara bakan, içinde doğduğu milleti ruhlandırın ve onları tek kalp haline getiren, biraz da müphem ve esrarlı bir şeydir" (Atsız, 2011, s:133). Bozkurtlar Diriliyor romanının sonu Gök Türkler ve Dokuz Oğuzlar arasındaki savaş sonunda Dokuz Oğuz kağanının kızı Ay Hanım'ın ölümü ve ona âşık olan Urungu'nun artık yaşamayan Ay Hanım'ı atına bindirerek onunla birlikte ölüm uçurumuna doğru at sürmesi ile sona ermektedir. Bu kısımda Atsız yine zamanı adeta romanın kahramanlardan biri yerine koyarak Urungu'nun duygularını şu şekilde ifade etmektedir: "At son bir atılışla fırlarken Ay Hanım'ı deminkinden daha sıkıca kendine doğru çekti. Dudaklarını hiçbir zamanın görmediği, hiç bir çağın göremeyeceği o ilahi yüze değdirerek öptü ve hâlâ sıcak olan o mehtap kadar, güneş kadar güzel olan yüzden ayırmadan, bir an içinde mazarını yıldırım hızıyla hatırlayıp 'Hoşça kal Ötüken!' diye düşündükten sonra kendini boşluğa bıraktı..." (2017a, s:623). Atsız, âşık olduğu ve artık yaşamayan kızın güzelliğine zamanı ve çağı tanık olarak göstermektedir. Sonsuzluğa uçmak üzere olunan bu sırada tek bir anın içine bütün bir mazi sığmaktadır. "Ay Hanım'a zamanı ve mesafeleri aşarak ölümden, bir daha ayrılmamak üzere kavuşmuştu" (Atsız, 2017a, s:623) ifadesi de ortaya koymaktadır ki insan için zaman ölüm ile sona ermemektedir. Başı, sonu olmayan, bir daire gibi devridaim halinde olan ve iç içe geçen zaman ölümden sonra da sürmektedir. Ay hanım ve Urungu ölüm uçurumuna atlarken zamanın ve mesafenin aşıldığı, ebedi bir kavuşmanın gerçekleştiği dile getirilmektedir.

3.3. Ruh Adam

Ruh Adam, Atsız'ın zamanda bütünlük, gerçeküstülük ve zamanların iç içe geçmesi şeklindeki kurgusunun en belirgin şekilde ortaya çıktığı eseridir. Romanda Hun dönemi, Uygur dönemi, şimdiki zaman ve gelecek zaman birbirinin içindedir.

Roman bir Uygur masalı ile başlamaktadır. "Kamlançu ülkesine bahar gelip de kuşlar ötülmeye başlayınca, ağaçlarda ve yerlerde çiçekler açınca Yüzbaşı Burkay yine o büyük çam ağacının yanına geldi. Parlak bakışlı, ay yüzlü kızı orada gördü" (Atsız, 2017b, s:5) ifadesi dokuzuncu yüzyılda, en geç onuncu yüzyılın başında yazılmış bir masalda geçmektedir. Roman, şimdiki zamanda yaşayan edebiyat öğretmeni Ayşe Pusat'ın bu masalı eşi Selim Pusat'a okuması ile başlamaktadır. Ancak romanın ilerleyen kısımlarında bu masalın aslında sadece bir hayal ürünü olmadığı, gerçekten yaşandığı ve Selim Pusat'ın varlığında yaşanmakta olduğu işlenecektir.

Yüzbaşı Burkay evli olduğu halde çam ağacının altında karşılaştığı Açığma-Kün adlı güzel kıza âşık olmuş, onu bir türlü unutamamış, ona kavuşmak için yardım istemek üzere Şeytanlar Başı Madar'a gitmiştir. Madar da Burkay'a eşini Ejderler Kağanı Naranta'ya kurban vermesi halinde kıza kavuşabileceğini söylemiştir. Uygur masalının içinde de zaman bütünlüğü vurgusu yapılmaktadır: "Evdeşini Naranta'ya adak verdi. Naranta, onu öldürüp yedi. Kadın ölürken ellerini göğe kaldırıp beddua etti: 'Burkay! İyiliğe kemlik ettin. Tanrı seni bedbaht etsin. Kıyamete kadar, dünyaya her gelişinde ruhun ıstırap içinde çalkalansın!' dedi. Tanrı bu dileği kabul etti" (Atsız, 2017b, s:8). Romanda geçen bu masalda zamanın bütünlüğü ve döngülü hali açıkça görülmektedir. Yüzbaşı Burkay aşk uğruna büyük bir suç işlemiştir ve bu suçun cezasını zamanın farklı kesitlerinde tekrar tekrar çekecektir. Gerçeküstülük ve bütüncül zaman kurgusu bir arada kullanılmıştır.

Yüzbaşı Burkay ölmüştür. "Burkay ölmekle ıstıraptan kurtulmuş olmadı. Her yıl bahar olup çiçekler açtıkça, Açığma-Kün'ü görüp sevdiği çam ağacının yanında ruhu dolaşiyor, 'Istırap çekiyorum. Sen de beni seviyor musun?' diye inliyor. O günden bugüne kadar bin yıl geçtiği halde Burkay her bahar orada ağlıyor" (Atsız, 2017b, s:10) ifadesinde masal kahramanının bin yıldır aynı yerde, aynı ıstırapla bulunduğu belirtilmektedir. Masal dokuzuncu yüzyılda yazıldığına göre bundan bin yıl öncesi M.Ö. 3. Yüzyıla, Hun Türkleri dönemine denk gelmektedir. Atsız Ruh adam romanında Selim Pusat'ın yaşadığı şimdiki zamanı, 9. Yüzyıldaki Uygur Türkü Yüzbaşı Burkay zamanını ve M.Ö. 3. Yüzyıldaki Hun Türkleri zamanını iç içe geçirmiştir. Atsız, bu masalın sadece bir hayal ürünü olmadığı, yaşanmış bir gerçekten kök almış olabileceğini roman kahramanlarından Ayşe Pusat'a şu şekilde söyletmektedir: "Edebiyat hakikatlerin hayalle süslenmesidir. (...). Yazıldığı tarihten önceki bin yılı hakikat diye kabul edersek, aşağı yukarı milât yıllarında cereyan etmiş bir hadisenin edebiyatla şekli karşısındayız" (Atsız, 2017b, s: 13). Ayşe Pusat Uygur masalında

Yüzbaşı Pusat'ın neden binlerce yıl sürecek bir cezaya çarptırılmış olabileceğini, Hun devletinde, Mete zamanında tanınmış bir subayın güzel bir kadına duyulan aşk nedeniyle büyük bir suç işlemiş olabileceğini, bu suçunun da maddi manevi ağır bedelleri olmuş olabileceğini belirtmiş ve bu olayın Uygur masalında gerçek üstü unsurlar katılarak hikâyeleştirilmiş olabileceğini açıklamaktadır. Romanın şimdiki zamanındaki kahramanı Selim Pusat, zamanlar içindeki geçişliliğe duyduğu özlemi şu sözleri ile ifade etmektedir: "Bu iğrenç asırda yaşamaktansa Mete zamanında dünyaya gelmiş olmayı tercih ederdim" (Atsız, 2017b, s:15). Bu cümle ile romanın ilerleyen kısımlarında görüleceği üzere Selim Pusat Mete zamanında cezalandırılan, sonra Burkay olarak aynı suçu işleyerek cezalandırılan kişiler ile aynı döngüyü yaşayacağını ipucu verilmektedir. Nitekim Selim Pusat'ın bu özlemini ifade edişine karşılık eşi Ayşe Pusat da "Kim bilir belki o zamanda da yaşamışsındır. Bu masalda nasıl Mete devrinin izleri, unsurları varsa sende de o zamana ait çok şeylerin bulunduğu muhakkak. (...). Denilebilir ki sen Mete ordusunun hiç ihtiyarlamadan bugüne erişmiş bir subayısın" (Atsız, 2017b, s:15). Mete ordusunda bir asker güzel bir kadına olan aşkı nedeniyle suç işlemiştir. Ancak bu suç ve cezası doğrusal bir zaman içinde yaşanmış, sona ermiş ve hayat diğer gelişmeleri ile ardışıklık içinde devam etmemiştir. Zaman döngülü bir şekilde, bir bütün halinde içinde yaşanan olayları dönem dönem tekrar barındırmaktadır.

Pusat'ın zaman dairesi içinde önceden de yaşamış olduğu kesite duyduğu özlem romanın farklı kısımlarında vurgulanmaktadır: "İnsanlar mazide ve tarihin yaprakları arasında kaldılar. Bu gördüklerin birer karikatürden başka bir şey değildir" ve "Kendisini insanların bu kadar çirkefleştiği bir asırda dünyaya getiren kadere lanet ederek dinlenmek ve toparlanmak istedi" (Atsız, 2017b, s:28 ve 43). Ruh Adam romanında zaman, adeta hikâyenin kahramanlarından biridir. Zamanın iç içe geçmiş olması dışında göreliliği de vurgulanmaktadır. Atsız (2017b, s:30), eşinin hapisten çıkmasından sonra öğretmenlik görevine geri dönen Ayşe Pusat'a "Bazen hızlı, bazen yavaş geçen şu zaman ne izafi mefhumdu" dedirterek bu zamanın görelilik özelliğine de romanında yer vermektedir.

Romanın başkarakterlerinden bir diğeri olan Güntülü lise son sınıf öğrencisidir. Güntülü, Ayşe Pusat'ın öğrencisi ve aynı zamanda Selim Pusat'ın âşık olduğu kızdır. Başka bir ifade ile Mete'nin ordusundaki askerinin yasak aşkı, Uygur masalındaki Yüzbaşı Burkay'ın yasak aşkı ve nihayet Selim Pusat'ın yasak aşkıdır. Zamandaki bütünlük kişiler için de geçerlidir. Bu üç ayrı zaman kesitinin üç ayrı askeri şimdiki zamanda Selim Pusat olarak tezahür etmiştir. Üç ayrı zamanın üç güzel kızı da şimdiki zamanda Güntülü'dür. Hatta "Açığma-Kün" adı ile "Gün Tülü" adı dahi yakın anlamlar taşımaktadır. Ayşe Pusat ile evli olduğu halde, bir irade ve disiplin mesleği olan askerliğe kendini adadığı halde bu kıza yenilerek Selim Pusat büyük bir suç işlemiştir ve diğer zamanlarda aynı suçu işleyen askerler gibi o da cezalandırılacak, acı çekecektir.

Güntülü, edebiyat dersinde, öğretmeni Ayşe Pusat'ın sorularına yanıt vermektedir. Atsız'ın zaman algısını Güntülü'ye verdirdiği yanıtlarda da bulmak mümkündür: "Bir de destanlar milletlerin ülküsünün tohumlarını taşırlar efendim. Bu bakımdan geçmişi anlattıkları kadar geleceği de tasavvur ve tahmin ederler. Tabii, istikbal hakkındaki tahminler vuzuhsuz ve gayrı-şuurî bir haldedir" (Atsız, 2017b, s:58). Bu sözlerde destanların geçmiş ve gelecek arasındaki bağ olma işlevi edebi bir bilgi olarak aktarılırken, Selim Pusat'ın bizzat kendisinin ve Güntülü'nün geçmiş ve gelecek zamanlar içinde yaşayan birer karakter olmaları ile bağlantı kurulmaktadır. Gerçek bir edebi bilgi ile Atsız'ın gerçek üstü kurgusu bir arada verilmektedir. Ayşe Pusat da adeta romanın kahramanlarından biri olan "zaman" bütünlüğü içinde teselli aramaktadır: "Fakat mazinin bağı ve istikbalin ümidi kendisini tahammüle sevk ediyor, cefakeş bir derviş gibi her şeye katlanıyordu" (Atsız, 2017b, s:67).

Selim Pusat kendini askerliğe adamadan önce öğrencilik yıllarında şiir ile de ilgilenmiştir. Yıllar önce yazmış olduğu bir şiiri okuduktan sonra kendini farklı bir zaman kesitinde hissetmiştir: "Ne garip, yine beyninde garip bir şeyler oluyor, kendisini çok eski zamanlara götürüyordu. Son günlerde onda acayip bir hal peyda olmuştu. Bir hadise, bir söz onda anlaşılmaz tedailer yaparak asırlarca evvelki bir zamanı, bir şahsı düşündürüyor, kendisi o zaman varmış da o hâdiseyi veya şahsı hatırlıyormuş gibi oluyordu. Şimdi yine içinde, kökü çok eskilerde olan bir sıkıntı vardı. Bu öyle üç yıl önceki bir ıstırapın eseri değildi" (Atsız, 2017b, s:72). Selim Pusat, yüzyıllar öncesini şimdi de yaşamaktadır. Hissettiği garip duygunun nedenini açıklayamamakta ancak kökünün çok eskilere uzandığını duyumsamaktadır. Hiç bir vaka ait olan zamanda yaşanıp tüketilmemiştir. Zaman içinde bir devridaim vardır ve Pusat bu dairede kendi tekrarını yaşamaktadır. Selim Pusat ölüm ile sona erişe de inanmamaktadır. Zaman sonsuzdur. Kendini tekrar eden, iç içe geçen bir yapıdır. Bu daire ölüm ile bitmemektedir: "Zaten Selim'e göre yaşamak sadece yaşamak; ölüm ise hatıralarda, gönüllerde, tabiatta ve ebedi karanlıkta yaşamaktır. Yahut da sadece hatıralarda, hatıralardan silindikten sonra tabiatta, tabiatta parçalandıktan sonra ebedi karanlıkta yaşamaktır" (Atsız, 2017b, s:73-72). Burada Atsız'ın bir fizik kanununa dokunduğu görülmektedir. Enerji ve madde yok olmamakta, bir döngü içinde dönüşerek daima var olmaktadır. "Enerjinin korunumu yasası tıpkı maddenin korunumu yasası gibi yaygın olarak bilinen bir yasadır. Bu yasaya göre enerji yoktan var edilemez, varsa da yok edilemez. Enerji sadece form değiştirir" (Çamdalı, 2012, s:214). Atsız Ruh adam romanında sadece zaman kurgusu bakımından değil, fizik bilimine ilişkin kanunları edebi bir dil ile metne yansıtışı bakımından da orijinal bir üslup ortaya koymaktadır. Selim Pusat'ın yukarıda aktarılan sözlerine göre öldükten sonra yok oluş söz konusu olmamakta, beden toprak içinde parçalanıp yok olsa bile bir enerji (ruh) olarak ebediyette yaşamaktadır. O Mete'nin askeri olarak, Yüzbaşı Burkey olarak ve Selim Pusat olarak bir "Ruh Adam"dır.

Selim Pusat bir gece çamlı koruya gittiğinde karanlıkta bir kadının şiir okuyuşunu duyar. Ancak bir sebepten başını çevirip kadına bakamaz, sadece kadını dinler. Şiir şudur:

*"Kalbin benim olsun diyorum, çünkü mukadder...
Cismine sana yetmez mi? Çabuk kalbini sök ver!
Yoktur öte âlemde de kurtulacak bir yer!
Mutlak seveceksin beni, bundan kaçamazsın..."* (Atsız, 2017b, s:76).

Atsız'ın romanda bir kadının sesinden söylediği bu şiirinde ölümden sonra da kişi için cezanın da, ıstırapın da, aşkın da sona ermeyeceği vurgusu yapılmaktadır. Kişi bu dünyada, şimdiki zamanda, bu hayatında yaşadıklarını ebedi bir tekrar içinde yaşamaya devam edecek, öte âlemde de kurtulmaya bir yer bulamayacaktır. Selim Pusat, çamlı koruda gece karanlıkta bu şiiri okuyan kadın sesini tanıdık bulur. Gönül yakınlığı duyduğu bütün sevgilileri aklından geçirir ancak bu tanıdık gelme onlar ile ilgili değildir. "Bu ses onlardan hiçbirisinin değildi. Fakat tanıdığına o kadar emindi ki yanılmasına imkân yoktu. (...) Fakat içindeki garip bir duygu bu biliş ve hatırlayışın zamanını çok eski, inanılmayacak kadar eski zamanlara götürüyordu" (Atsız, 2017b, s:76). Pusat çamlı koruda duyduğu kadın sesini tanımaktadır, çünkü bu ses Mete ordusundaki askerin, Uygur Subayı Yüzbaşı Burcak'ın ve Selim Pusat'ın âşık olduğu kadının sesidir. Yukarıda Selim Pusat'ın âşık olduğu kızın Ayşe Pusat'ın öğrencisi Güntülü olduğu belirtilmişti, ancak çamlı koruda duyulan sesin sahibi kadın da Pusat'ın Güntülü'den farklı şekilde, hayranlık ve saygı ile duyduğu derin bir sevginin muhatabı olan Leyla Mutlak'tır. Leyla Mutlak, aslında Osmanlı hanedanının bir üyesidir. Soylu bir kadındır. Atsız da en iyi askerlerin, orduların ancak krallıklarda olabileceğini savunduğu için askerlikten çıkarılmış bir kişidir. Bu görüşleri nedeniyle hanedan üyelerine sevgi ve saygısı vardır. Onun bu özelliğini bilen Leyla Mutlak da ona yakınlık göstermektedir. Atsız'daki bütünlük kurgusu burada da ortaya çıkmaktadır. Farklı zaman kesitlerinde sevilen, hayranlık duyulan, âşık olunan kadın aslında tek bir kişidir. Mete'nin askerinin sevdiği kız, Yüzbaşı Burcak'ın sevdiği kız, Selim Pusat'ın sevdiği Güntülü ve Leyla Mutlak. Farklı dönemlerin, zamanın döngüsel akışı içinde tekrar edip duran var oluşları olan bu kadınların fiziki görünüşleri bile aynıdır. Ay yüzlü, çekik yeşil gözlü ve çok güzeldirler.

Selim Pusat evinde eşi Ayşe hanımla konuşmaktadır. İnsanlar hakkında hüküm verebilmek için doğru zamanın ne olduğu konusunda tartışmaktadırlar. Atsız bu kısımda da zaman unsurunu romanın gizli kahramanlarından biri gibi metne yansıtmaktadır: "Tarihe geçen şahsiyetler için ölümden sonra bile kesin bir karar verilemez. Çünkü zaman onların değerini değiştirebilir" (Atsız, 2017b, s:90). Atsız'a göre zaman en adil yargıçtır. Mutlaktır. İnsanların algılarını, verdikleri kararları ve hükümleri ancak zaman değiştirebilecek yetki ve güçtedir. Zamanın olayları daimi bir daire şeklinde tekrar ettiren bir yapı olduğunu Selim Pusat şu sözleri ile ifade etmektedir: "Tarih insanları; insanlar

da tarihi yarattığına göre ebediyete kadar devam edecek bir fâsid dairenin içinde kapalıyız demektir ve tarihin bedbahtlığı da kendisinin, menfaat gördükleri zaman en ilahi hakikati bile red, inkâr, tahrif veya ihva edebilen insanlar tarafından hikâye edilmesindedir" (Atsız, 2017b, s:91). Atsıza göre tarih, başka bir ifade ile zaman ebediyete kadar devam edecek bir kısır döngüdür. Kısır döngü, dönüp dolaşıp aynı yere gelmek anlamına gelmektedir. İnsanlar ise bu dönüp duran dairenin içinde kapalı durumdadır. Selim Pusat çamlı koruda duyduğu meçhul sesi tekrar duymak için dayanılmaz bir istek duymaktadır. Meçhul sesi tanımasına ramak kalmakta, ancak bir türlü hatırlayamamaktadır. Bu hatırlayamamanın nedeni, bu sesin içinde bulunduğu şimdiki zamana ait bir şahsı değil, asırlar öncesinde yaşamış bir şahsı temsil etmesindedir. Selim Pusat çamlı koruya geldiğinde Leyla Mutlak ile karşılaşır ve aralarında yine geçmiş, şimdi ve gelecek zamanların bir bütün halinde var oluşuna ilişkin şu diyalog geçer:

"Leyla Mutlak: Geleceğinizi tabi bir netice olarak biliyordum. Saatin sekizden sonra dokuz olacağını daha önceden nasıl biliyorsam, bunu da öyle biliyordum.

Selim Pusat: Bazen münasebetsiz bir el saati geriye alabilir. O zaman sekizden sonra dokuz değil, yedi gelir.

Leyla Mutlak: Fakat siz hiç bir münasebetsiz elin uzanamayacağı bir saatsiniz.

Selim Pusat: Böyle giderse o el siz olabilirsiniz..." (Atsız, 2017b, s:97). Pusat, konuştuğu kadını nereden tanıdığına doğal olarak hatırlayamamaktadır. Çünkü o çağlar öncesinin başka başka kadınlarının şimdiki zamanda hayat bulmuş halidir. Ancak içten içe bunun zaman ile ilgili bir tuhafılık olduğunu da sezmektedir. Bu diyalogda, aşkın, hele ki evli olduğu halde ve üstelik bir irade ve disiplin mesleği olan askerliğin adanmış bir ferdi olduğu halde içine düştüğü yasak aşkın zamanı ebedi bir ıstırap ve ceza döngüsü yaratacak şekilde kuracağını hissetmektedir.

Selim Pusat çamlı koruda sadece Leyla Mutlak ile değil, Yek adlı bir karakter ile de karşılaşmaktadır. Yek romandaki gerçek üstü unsurlardan biridir. Gelecek zamanda olacakları bilmektedir. Başka bir ifade ile dün, şimdi ve yarın olmadığını, zamanın içinde barındırdığı olaylar ile iç içe geçmiş bir bütün olduğunu bilmektedir. Yarının olayı henüz yaşanmamış değildir. Yaşanmıştır, bellidir ve "şimdi"nin içindedir. Yek'in Pusat ile ilgili gelecek zamana ilişkin bilgisi romanda şu diyalog ile sunulmaktadır:

"Yek: Yaşı karıştırmayın yüzbaşı beğ. Siz de kendinizden yirmi beş yaş küçük bir kıza âşık olabilirsiniz. Ve olacaksınız da...

"Pusat: Sen ne cevhermişsin! Aşk ve felsefeden başka geleceği keşfetmek ilmine de mi vakıfsın? (...)

Yek: Levh-i Mahfuz'da okumuştum!"

Atsız'ın romanda karakterlerden birine Levh-i Mahfuz'dan söz ettirmesi de nasıl bir zaman algısı kurgulamak istediği ile ilgili ipuçları vermektedir. Levh-i Mahfuz Kuran-ı Kerim'de de geçen bir kavramdır. Altındaş (2013, s:222) kavramın tamlama şeklinde Burc Suresi 22. Ayette geçtiğini belirtmektedir.

"Kavram, özellikle kelimeler, felsefe ve tasavvuf çevrelerinde, Allah'ın emirlerinin kaleme alındığı, her şeyin mukadderatının belirlenip yazıldığı ve zamanı gelince icrâ edilmek üzere saklandığı bir alan, kader defteri, küllî nefis, Kur'ân'da geçtiği şekliyle kitâb-ı mubîn ve ummu'l-kitâbı olarak temellendirilmiştir" (Aslan, 2009: 27). Kavrama ilişkin açıklamanın da ortaya koyduğu üzere zaman denilen yapı dün yaşanmış ve bitmiş olaylar, şu anda yaşanmakta olan olaylar ve gelecekte henüz yaşanmamış, henüz bilinmeyen; ancak o zaman kesitine ulaşıncaya belirlenebilecek olan olaylar şeklinde doğru bir çizgi halinde ilerlememektedir. Bir döngü halinde, belirlenmiş biçimde sürüp gitmekte olan bir yapıdır. Nitekim Mete'nin askeri ilk yasak aşk suçunu işlediğinde bu döngü kurulmuştur. Artık o Burkay olarak, Pusat olarak belirecek, yine yeşil gözlü, ay yüzlü bir güzel kıza hissettiği yasak aşkı yenemeyecek ve ebedi ıstırap dairelerinde var olup duracaktır.

Ayşe Pusat eşini içinde bulunduğu kederli halden kurtarmak için öğretmen arkadaşları ve sevdiği çalışkan öğrencilerini evine davet etmiştir. Öğrencilerin arasında Güntülü de vardır. Pusat Güntülü ile bir araya gelince yine o tuhaf hisse, bir türlü hatırlayamadığı aşinalık hissine kapılmıştır. Atsız (2017b, s:110) Pusat'ın bu ruh halini şu şekilde anlatmaktadır: "Bu kıızı tanıyordu. Fakat nereden? İşte yine o garip anlaşılmaz sıkıntıya düşüyordu. Kendisine bakan bu yeşil gözler hiç de yabancı olmadığı halde aşinalığının çok eski, tasavvur olunamayacak kadar eski bir zamanda olması intibai Selim'i çileden çıkarıyordu". Yukarıda Atsız'ın, özellikle âşık olunan kadın şahıslardaki bütünlük kurgusunun fiziki görünümüne kadar yansıdığı belirtilmişti ve en belirgin özelliğinin yeşil gözlü olması ifade edilmişti. Bu tasvir Selim Pusat'ın düşüncelerinde şu şekilde aktarılmaktadır: "Güntülü'nün gözlerini, bu gözleri nerede gördüğünü düşünüyordu. Bu gözler Selim Pusat'a bir şeyler söylüyor, bir şeyler hatırlatıyordu. Üzücü olan şey bu söyleyiş ve hatırlatışın açık ve aydınlık değil de sisli ve dumanlı olmasıydı" (Atsız, 2017b, s:114). Atsız'da sadece zamanda değil, şahıslarda da bütünlük olduğu belirtilmişti. Güntülü bir konuşması sırasında mutlak kelimesini de kullanmıştır. Bu kelime Pusat'ı birden irkiltir ve yüzünde korkunç bir ifade ile Güntülü'ye bakar. Çünkü çamlı koruda gizemli kadın sesinden dinlediği şiirde de "Mutlak seveceksin beni" ifadesi vardır. Atsız (2017b, s:137, 138) bu çakışmayı şu şekilde aktarmaktadır: "Selim'i böyle korkunç olmaya zorlayan sebep mutlak derken Güntülü'nün sesindeki ahengin, çamlı koruda o gece duyduğu sese tıpatıp benzemesiydi. Güntülü'yü nereden tanıdığını hatırlamak üzereydi. Fakat...". Pusat çamlı koruda duyduğu gizemli sesin sahibinin Güntülü olduğunu düşünür. Çünkü ses aynı sestir.

Bunun üzerine Güntülü'ye daha önce çamlı koruya hiç gelip gelmediğini sorar ve Güntülü'den ilk defa geldiği bilgisini alır. Selim Pusat ikna olmamıştır. O gece dinlediği şiiri Güntülü'ye okutarak bir kere daha sınamak ister ve kız şiiri okur. Pusat bu ahenkli okuyuştan çok etkilenir, bunun kimin şiiri olduğunu sorar ve Güntülü'den kendisini hayrete düşüren yanıtı alır: şiiri Selim Pusat yazmıştır. Pusat hayretle Güntülü'ye dönerek "Ne zaman yazmışım?" diye sorar. Güntülü'nün verdiği cevap yine Atsız'ın bütüncül zaman kurgusunun bir örneğidir:

"Güntülü: Unuttuğunuza göre bin yıl önce yazmış olacaksınız.

-Bin yıl... Selim'in beynindeki karanlık yer aydınlanıyor gibiydi. 'Ben bin yıldan beri yaşıyor muyum' diye düşündü.

Güntülü: Evet! Bin yıldan beri yaşıyorsunuz. Hatta belki de iki bin yıldan beri! Mete'nin, askerlerini sadakat sınavından geçirmek için sevgililerine, nişanlılarına, eşlerine ok atmalarını emrettiği ve büyük sevgileri dolayısıyla ok atmayanları idam ettirdiği zamandan beri..." (Atsız, 2017b, s:140).

Selim Pusat artık bu gizemli sesi nereden tanıdığını, Güntülü ve Leyla Mutlak'a neden anlam veremediği bir aşinalık hissettiğini anlamıştır. Güntülü, Mete zamanında ok atılmayan sevgilidir. Selim Pusat da bu nedenle ebedi zaman döngüsü içinde tekrarlanıp duran bir ıstıraba mahkûm olmuş askerdir. "İçinde yüzyıllarca önceki bir zamanın duygusu vardı. (...). Bu öyle berbat, öyle yıpratıcı bir duygu idi ki buna hiç bir yürek dayanamazdı" (Atsız, 2017b, s:161).

Ruh Adam romanında zamanda ve şahıslardaki kesişim ve bütünlüğün yanı sıra mekânda bütünlük de işlenmiştir. Ruh Adam'da bu mekân çam ağacı olarak karşımıza çıkmaktadır. Yüzbaşı Burkay, Açığma-Kün'ü bir çam ağacı altında ilk kez görmüş ve hep orada beklemiştir. Leyla Mutlak ile çamlı koruda görüşmüş ve sık sık oraya gitmiştir. Güntülü'nün de içinde bulunduğu son sınıfın veda törenin yapılacağı mekân da ağaçlık bir alandır ve Güntülü'yü bir ağacın altında görecekler.

Selim Pusat ve öğretmen eşi Ayşe Pusat törene katılmak üzere okulun bahçesine gelirler. Ayşe Pusat'ın öğrencileri çifti kapıda karşılarlar. Ancak aralarında Güntülü yoktur. Selim Pusat, âşık olduğu kızın kendisini diğer kızlar gibi kapıda karşılamamasına içerleyerek Güntülü'nün nerede olduğunu sorar, kızlar ileride bir ağacı gösterirler. Atsız (2017b, s:190) ağaç ile ilgili bu çakışmayı ve Pusat'ta yarattığı etkiyi şu şekilde ifade etmektedir: "Selim bu sesi, bu bakışı ve onlardan daha çok bu ağaca dayanışı tekrar hatırladı; yine içi ıstırapla doldu. Buna benzer bir sahne bir defa daha geçmişti. İşte onun nerede ve ne zaman olduğunu bulamamak Pusat'ı öldürüyordu. Kendini kaybetmiş gibiydi. Dumanlar içinde kaybolduğunu sanıyordu". Pusat'ın bu kaybolmuşluk hissini nedeni zamanların iç içe geçmesidir. Bu noktada Atsız'ın tıpkı Orkun anıtlarına yaptığı göndermeler gibi Türk mitolojisindeki "Ağaç" kültüne de bir gönderme yaptığı düşünülebilir. Ağaç, Türklerin en eski devirlerinden beri destanlarında,

mitolojilerinde yer alan bir simgedir. "Muhtemelen, mevsimden mevsime kendini yenilemesi ve daha birçok özelliğinden dolayı olsa gerek ağaç, Türk toplulukları arasında hayatın ve sonsuzluğun timsali olarak görülmüştür. Başka bir ifadeyle, Türk insanı ağacın oluşumu ile kendi hayatının tabii seyri arasında bir benzerlik olduğunu keşfetmiş ve yaşadığı her coğrafyada kutlu mekânlarla ağaçlar arasında bir ilişki kurmuştur" (Arslan, 2014, s:61). Ağaç Türklerde sonsuzluğun, başlangıçsız ve bitişsiz olmanın simgesidir. Romanda kahramanlar da sonsuzdur, bir devridaim içinde kaderlerini tekrar tekrar yaşamaktadırlar. Pusat, zamanla ilgili yaşadığı bir gerçek üstü durumu kendine açıklayabilmek için hasta olduğu ihtimalini bile düşünmeye başlamıştır: "Zaman zaman çok eski çağları hatırlar gibi olması, içinde o zaman yaşamış olduğu hakkında garip duyguların belirmesi, bunları hatırlarken anlatılmaz ve anlaşılabilir bir acı ile çıldırarak hale gelmesi hastalıktan başka ne olabilirdi?" (Atsız, 2017b, s:195).

Ruh Adam romanındaki gerçeküstülük unsurlarından biri de Şeref karakteridir. Şeref, Selim Pusat'ı desteklediği için onunla birlikte askerlikten çıkarılan ve artık asker olmamayı gururuna yediremeyerek intihar eden arkadaşısıdır. Şeref artık bu dünyada olmamasına rağmen Selim ile iletişim kurmaktadır. Bu sadece Selim'in bir sanrısı, yanılması değildir. Selim ile Şeref'in beraber çıktıkları bir fotoğrafta Selim'in yüz ifadesi değişmekte ya da fotoğraftan kaybolmaktadır ve bunu Selimin eşi Ayşe de görmektedir. Şeref'in kalbinden sızan kana bulanmış eli ile tuttuğu kapı tokmağındaki kanları Ayşe de görmüştür. Şeref de tıpkı Pusat gibi Mete'nin ordusundaki askerlerden biridir ve arkadaşına tıpkı şimdi olduğu gibi o zaman da bir askerın aşka yenilmemesi gerektiği konusunda sert sözler sarf etmektedir. Atsız (2017b, s:208) bu sahneyi şu şekilde aktarmaktadır: "Biliyorum, geçmişi hatırlamadığın için ıstırap çekiyorsun. Seninle Tanrıcut Mete'nin ordusunda birer yüzbaşı değil miydik? Sen o zaman da aşk yüzünden Tanrıcut'un buyruğuna karşı gelerek, bugün başka bir hüviyetle önüne çıkan sevgiline ok atmamak için idam olunmuş muydun? Pusat! İçinden gelen bu aksi dürtüş nedir? İki bin yıl sonra aynı delişmenlikle yaşamak sana yakışır mı?". Selim Pusat iradesizliğine kendisi de içten içe kızıyor, kendisini yıpratıyordu. Bu onun bir hastalığı, sanrısı, yanılması değildi. Çünkü Güntülü de iki bin yıl önce kendisine ok atılmayanlardan biri olduğunu söylemişti. Ancak Pusat bir bütün halinde tezahür eden zaman içinde kaderinin tekrar edip durduğunu bilmesine rağmen yine farklı davranmamakta, iç içe geçen zamanda belirlenmiş akışa teslim olmaktadır. Atsız (2017b, s:243) bu atmosferde yine zamanı romanın bir diğer kahramanı gibi devreye sokarak Pusat'ın ruh halini ifade ederken şu şekilde kullanmıştır: "...zaman onu aşındırmadan o zamanı aşındırmak istiyormuşçasına saatler geçiriyordu". Selim Pusat zamanla ilgili içine düştüğü fasit daireden çıkmak istemektedir. Zamana meydan okumaktadır. Ancak bu boşuna bir çabadır. Yaşanacaklar belirlenmiştir ve Pusat da bu dairenin içinde belirlenmiş kaderini yaşayacak, kendini daha da mahvedecek şekilde zamana teslim

olacaktır. Affedilmez davranışlarından biri de ebedi suçu Güntülü'ye bir aşk mektubu yazmak ve göndermek olmuştur. Bu Atsız'ın en çok bilinen şiirlerinden "Geri gelen mektup"tur. Adından da anlaşıldığı gibi âşık olunan kıza gönderilmiş ancak kız tarafından kabul edilmeyerek geri gönderilmiştir. Atsız (2017b, s:245) zamanın ve zamanın bütünlüğü içinde belirlenmiş değiştirilemez kaderi şu şekilde ifade etmektedir: "Ya ne olacaktı? Kabul mü edecekti? Peki, bile bile neden böyle yapmıştı? Mecburdu. İki bin yıl önceki macera tekrarlanıyordu. Kader bir kere çizilmişti. Hiç bir kuvvet onu değiştiremezdi". Romanın zamanların iç içe geçmiş olması halinin ve gerçeküstülük halinin en belirgin olduğu kısımlarından biri romanın sonlarındaki mahkeme sahnesidir. Nitekim bu sahnede Türk tarihinin, dinler tarihinin bütün önemli isimleri aynı mekânda, Selim Pusat'ın yargılanacağı mahkemede bir araya gelmiştir. Hepsinden önemlisi Bilge Kağan'ın da "Zamanı Tanrı yaşar, insanoğlu hep ölmek için yaratılmış" dediği Tanrı da Pusat hakkında son hükmü vermek üzere oradadır. Selim'i mahkemeye çıkacağı haberini veren ve onu götüren de, geleceği bilme yetisi olan gerçek üstü karakter Yek'tir. Selim mahkemenin yapılacağı yere gelmiştir. Roman boyunca Hun Türkleri zamanı, Uygur Türkleri zamanı ve şimdiki zamanın iç içe geçmişliği ve bütünlüğü mahkeme sahnesinde artık tüm zamanların bütünlüğü haline gelmiştir. Atsız (2017b, s:255) bu durumu şu şekilde ifade etmektedir: "Sayısız kalabalıktan herkes kendisine bakıyordu. Geridekiler ve daha geridekiler Selim'e sanki yıllarca uzak mesafelerden bakıyormuş gibi geliyordu (...). Kâinat kadar geniş olan meydanda çıt çıkmıyordu". Atsız mesafeleri ifade etmek için mekâna ilişkin terim değil, doğrudan zamanın kendisini kullanmıştır. Pusat'a mahkemede gerilerden bakanların uzaklığı buldukları yerin uzaklığı değil, buldukları zamanın uzaklığıdır, ancak aynı zaman kesitinde bir aradadırlar.

Selim Pusat'ın yargılanacağı mahkeme alanında bütün zamanların insanları bir aradadır ancak onlar da tıpkı zaman gibi bir bütünlük arz etmektedir. Bu durum Pusat'ın zihin dünyasında şu şekilde ifade edilmektedir: "Ne garip!... Burada herkes başka başka olduğu halde hepsi de birbirine benziyordu" (Atsız, 2017b, s:258). Mahkeme salonunda Tanrı'nın huzuruna sırasıyla Zerdüş, Buda, Hz. Muhammed gibi dini önderler; Alp Er Tunga, Tanrıkut Mete, Attila, İstemi Kağan, Alp Arslan, Cengiz Kağan, Aksak Temir, Yıldırım Beyazıt, Uluğ Bey, Şahruh gibi Türk tarihinin liderleri ve kendi ailesinden kimseler sanık Pusat hakkında suçlu olduğunu beyan eden ifadelerde bulunmuşlardır.

Tanrı, Pusat hakkındaki hükmünü vermek üzere zamana başvuracaktır. Bu sahnede iç içe geçen zamanlar artık tarih devirlerinin de gerisine gitmekte ve tarih öncesinin uygarlıktan uzak zamanları da görünür kılınacaktır. Atsız (2017, s:266-267) bu bölümü şu şekilde aktarmaktadır:

"Işıktaki sestem buyruk geldi:

-Geçmiş zamanın perdesi açılın!...

Cebraill hızla ilerleyerek kimsenin görmediği bir perdeyi açtı ve bakanlar dehşet içinde o günden on binlerce yıl önceki zamanı ve o zamanın insanlarını gördüler.

(...)

Işıktaki ses yine buyurdu:

-Gelecek zamanın perdesi açılınsın!...

Cebraill'in açtığı perdenin arkasında ötekilerden binlerce defa büyük bir alan ve o alanda rakamlarla sayılamayacak kadar çok insan vardı.

Tanrı, geçmiş zamanın ve gelecek zamanın perdesinin ardında beliren insanlara Selim Pusat'ın haklı olup olmadığını sormuş ve haklı bulan çıkmamıştır. Bu sahnede Tanrı aynı zamanda düne, bugüne ve yarına da Selim Pusat hakkında ne düşündüklerini sormuş ve onlardan da Pusat hakkında olumsuz yanıt gelmiştir. Pusat hakkında merhamet isteyen yalnızca annesi çıkmıştır. Atsız (2017b, s:268) tüm zamanlar nezdinde verilen hüküm anını şu şekilde ifade etmektedir: "Kendisi için adalet isteyen yüz milyarlarca, trilyonlarca, sayımı kabil olmayan çokluktaki insanlar; sadece şu anda yaşayanlar değil de geçmiş zamanda yaşamış ve gelecek zamanda yaşayacak olanlar, 'adalet' diyerek onun cezalandırılmasını istiyor; bu korkunç kalabalığa karşı bir tek kadın, anası, merhamet isteyerek verilecek cezanın bağışlanmasını diliyor, yalvaran sesinde bir ananın büyük üzüntüsü titriyordu". Atsız Selim Pusat'a büyük mahkemede kendisi savundururken başlıca savunma gerekçesi olarak zamanda ve zaman içinde yer alan vakaların belirlenmiş olması halini öne sürdürmüştür. Zaman bir bütündür. Dün, bugün, yarın yoktur. Her şey iç içedir ve önceden belirlenmiştir. Pusat "Beni yaratmadan önce kaderimi çizen sen değil misin? Suç işledimse yaptırın sen değil misin?" (Atsız, 2017b, s:269) diyerek bütünlüğe vurgu yapmaktadır. Yargılanma sonuçlanmış ve Selim Pusat'ın cezası belli olmuştur. Seçme bir bahadır ile vuruşacaktır. Haklı olan, suçsuz olan güçlü olur ve eğer öyle ise bu seçme bahadırı yenebilecek, böylece adalet sağlanacaktır. Pusat'ın hayatı kendisine benzeyen ancak suçunu anlayarak intihar eden Yüzbaşı Kubudak ile vuruşmasına karar verilmiştir. Pusat Kubudak ile çamlı koruda vuruşacaktır. Çamlı koruya geldiklerinde mahkeme sırasındaki tüm zamanların kalabalığının orada olmadığı görülür. Pusat Kubudak ile vuruşmak üzere karşı karşıya gelir. Ancak Yek de kendisi ile vuruşacağını söyler. Yek'den sonra Yüzbaşı Şeref ve Leyla Mutlak'ın nişanlısı da aynı istek ile Pusat'ın karşısına çıkar. Bu dört kişinin yanı sıra bizzat Pusat'ın kendisi de Harp Akademisindeki genç ve henüz suç işlememiş hali ile ortaya çıkmıştır. Pusat beş kişi ile birden vuruşacağını ve kaçınılmaz olarak öleceğini düşünmektedir. Bu noktada Atsız (2017b, s:278) roman kurgusundaki bütünlük özelliğini bir kez daha ortaya çıkartmaktadır: "O sırada garip bir şey daha oldu: Beş kişi birbirlerine yaklaşarak tek kişi haline geldiler. Pusat'ın karşısında yalnız Moğol Kubudak kaldı". Pusat'ın karşısında diğer beş kişinin birleşerek yalnız

Moğol Kubudak'ta vücut bulma nedeni Kubudak kelimesinin anlamında saklıdır. Atsız'ın İsmail Hakkı Gökhan'a yazdığı mektuptaki şu ifadeler "Kubudak ihtirası temsil ediyor. Kubudak Moğolca ihtiras demektir. Türkçeye de geçmiştir" (Hacaloğlu, 2013, s:236) durumu açıklamaktadır. Nitekim Selim Pusat asıl suçu ile binlerce yıldır devam edip giden cezası ve ısrabının asıl kaynağı olan ihtirası ile savaşıacaktır. Atsız şahıslardaki bütünlük kurgusunu sadece geçmişte ve bugünde var olan kadın kahramanlarda sağlamamış, aynı zamanda Pusat'ın nihai kaderini tayin edecek vuruşmada dövüleceği beş ayrı kişide de sağlamıştır. Dövüş sahnesini tasvir ederken zaman kavramına yine değinmiş ve zamanın göreliliğini dile getirerek "Zaman yürümüyor gibiydi. Yahut baş döndürücü bir hızla ilerlediği için böyle sanıyordu" (Atsız, 2017b, s:279) ifadesine yer vermiştir. Vuruşma sona ermiştir. Pusat dövüşü kaybetmiştir. Acı içerisinde yerde yatarken onu bu sonuca sürükleyen mukadder suçunu, yani Güntülü'yü seviyor oluşunu yine dile getirmiş, bir bakıma tekrar etmiştir. Suçundan pişman olup bir daha tekrarlamama düşüncesine girmek bir yana, aşkın devam etmekte olduğunu itiraf etmiştir. Pusat'ın bu itirafı, aynı zaman döngüsünü gelecek zamanda tekrar yaşayacağı anlamına gelmektedir. Fasit daire, Pusat'ın ilahi yargılanışı ve ölümüne dövüşü ile de sona ermeyecektir. Bugünün acı çeken Selim Pusat'ı gelecek zamanlarda da başka kimlikler halinde tezahür ederek aynı kaderi yaşayacaktır. Selim Pusat sargılar içinde bir hastanede uyanmıştır. Yediği kılıç yaralarının acısını hissetmektedir. Sekiz günün sonunda evine dönmüştür (Atsız, eve dönüş süresinin sekiz gün olmasını belki de sekiz rakamının baş aşağı da aynı şekilde görünen tek rakam olmasından dolayı, başlanılan yere tekrar tekrar dönüleceğinin bir simgesi olarak seçmiş olabilir). Ancak ruh olarak kendini toparlayamamaktadır. Bir gün Ayşe Pusat eve döndüğünde Selim Pusat'ın evde olmadığını görür. Küçük oğlu ise babasının 'Beni unutma' diyerek gittiğini söylemektedir. Atsız (2017b, s:290), Selim Pusat'ın kayboluş olayını gerçeküstülük unsuru ile aktarmış, Şeref ile olan resminden aşağıya inerek yok olup gittiği şeklinde resmetmiştir. Romanın sonunda Selim Pusat'tan sonraki bir zaman kesitinde yine bir kız lisesinin bahçesinde yılsonu töreni yapılmaktadır. Adı Ülker olan bir kız تنها bir köşede ağaçlar arasında yalnız başına durmaktadır. Burada yine kişilerde ve mekânlarda bütünlük algısı ortaya çıkmıştır. Ülker de tıpkı Açıgma-Kün, Güntülü gibi gök cisimleri, gün, güneş, yıldız ile ilgili anlamı olan bir addır. Yine sonsuz yaşam simgesi bir ağacın altında durmaktadır.

Ülker, Atsız'ın gelecek zamanda yaşayan ve tüm zamanları görebilme yeteneği olan gerçek üstü şahıs olarak romanda işlediği bir karakterdir. Atsız (2017b, s:292) Ülker'in arkadaşlarından birine kızını şöyle tarif ettirmektedir: "Ülker'de gizli bir kuvvet var diyeceğim geliyor. Bir defa tehlikeyi haber vermişti. Coğrafya dersinde Mualla haritayı asmak için iskemleye çıkarken heyecanla 'Hayır hayır çıkma!' diye haykırmış, aldırmayan Mualla iskemleye çıkınca çatırdayıp çöken iskemleyle birlikte düşerek kolu kırılmıştı. Kazadan

sonra Ülker'in gözleri başka bir âleme bakıyor gibiydi". Ülker içinde yaşadığı zaman kesitlerinde cereyan etmiş/edecek (burada gelecekte yaşanacak olay için de geçmiş zaman kipi kullanmak mümkündür, nitekim henüz şimdiki zamandakiler onu yaşamasalar bile o olay ait olduğu kesitte durmaktadır) olan olayları bilebilmektedir.

Ülker okulun veda töreninde ağaçlık bir yerdedir. Tıpkı Yüzbaşı Burkay ve sevdiği kız gibi ve tıpkı Selim Pusat ve Güntülü gibi. Ülker'in arkadaşları onun bu yalnız ve melankolik hali nedeniyle yanına gelip onu konuşturmaya çalışırlar. Konuşmaları sırasında Ülker'in bazı sesler duyduğunu öğrenirler. Atsız (2017b, s:295) zamanlar arası geçişlilik halini burada şu diyalog ile sunmaktadır:

"Ülker gözlerini Emine'den çevirdi. Yere, sonra göğe bakarak:
-Çok uzaktan sesleniyorlar! Dedi.
Emine bu sözü iyice anlamamıştı:
--Başka bir memleketten mi? diye sordu.
-Hayır, başka bir zamandan..."

Bu sahnede Ülker Yüzbaşı Burkay'ın Açığma-Kün ile olan konuşmalarını duymaktadır. Roman bu şekilde sona ermektedir. Bütün bir hikâye boyunca Atsız önce Türk tarihinin üç farklı zamanını iç içe geçirmiş, büyük mahkeme sahnesinde tarih öncesi devirler ve gelecek zamanlar da dâhil tüm zamanları aynı bütünlük içinde toplamıştır.

3.4. Deli Kurt

Atsız (2017c, s:39), roman kahramanlarından Çakır'ın sürekli olarak artık yaşamayan, mazide kalmış kişileri düşündüğü bir geceki ruh halini şu şekilde ifade etmektedir: "Neden hep ölüleri düşünüyordu da dirileri aklına getiremiyordu? Herhalde ölüler zorla kendilerini hatırlatıyor, belki de böyle güzel gecelerde ruhları oralarda uçuşarak dünyada kalanları görüyordu". Mazide yaşamış insanların bu dünyaya nüfuz edebileceklerine ilişkin gerçek üstü bir ruh hali, bir atmosfer sunulmaktadır. Çakır bir gece Balâ Hatun'un mezarına gitmiştir. Mezarın başında Kuran okurken birden Bala Hatun 10 yıl önceki görünümü ile ortaya çıkar. Çakır Bala Hatun ile konuşurken İsa Bey'in hayaleti de belirir. Her ikisi de Çakır'dan helallik istemekte, oğulları Murad'ı ona emanet etmektedirler. Sonra Çakır'ın karşısında diğer aile bireylerinin hayaletleri de belirir. Aralarında zaman algısı ve zamanın sonsuz döngüsü ile ilgili anlam ifade eden şu diyalog geçmiştir:

"Annesi: Ölüm o kadar güç değildir. Unutulmak yamandır"
Amcası: Unutmak da ölmektir.
İsa Beğ: Hayat bir kaç hatıradır.
Bala Hatun: Hayat ölümün başlangıcıdır.
Bütün hayaletler: İnsan anıldıkça yaşıyor demektir"

Anıldıkça yaşıyor demektir
Yaşıyor demektir" (Atsız, 2017c, s:42).

Bu diyalogda Çakır'ın hayal mi gördüğü, yoksa gerçek üstü bir deneyim mi yaşadığı net değildir. Atsız bunu okurun gerçek bir deneyim olarak algılamasını sağlayacak bir dil ile yazmıştır. "Yaşıyor demektir" cümlesinin üç defa tekrarlanması da zamanlar ve âlemler arası geçişliliğin mümkün olacağına dair bir vurgu olarak değerlendirilebilir. Atsız'ın Turan görüşünün de temeli olan "Geçmiş yıllarda gerçekleşti ise bugün de gerçekleşmemesi için bir neden yoktur" düşüncesi Deli Kurt romanında da, bu kez Osmanlı Devleti'ndeki taht kavgaları nedeniyle Murad'ın hayatının tehlikeye girebilme ihtimali için kullanılmıştır: "Geçmiş yıllarda olanlar gelecek yıllarda da olabilir" (Atsız, 2017c, s:50). Romanın en az kişiler kadar önemli bir figürü de Gökçen Pınarıdır. Bu pınarın buz gibi tatlı, şifalı bir suyu vardır. Bu pınar, romandaki gerçeküstülük, karakterlerde bütünlük ve zamanlar arası geçişlilikte önemli bir mekândır. Çakır ve Murad obadaki Türkmenlerin övmesi ile pınara giderler, suyundan içerler. Ancak pınarın bir hikâyesi vardır. Çok eski zamanlarda, pınarın olduğu yer çorak bir alan iken burada bir çadırda çocuğu olmayan dertli bir çift yaşamış. Bir gün yaşlı bir adam gelmiş, onu ağırlamışlar. Adam ayrılırken çifte bir elmayı ikiye keserek vermiş ve yemeleri halinde çocukları olacağını söyleyerek ayrılmış. Bu adam Hızır'muş. Çiftin gerçekten de bir kızı olmuş. Adını Gökçen koymuşlar. Çocuk büyüyünce olağan üstü güzellikte bir genç kız olmuş. Kız bir şehzadeye âşık olmuş ancak kavuşamamışlar, kız kederinden kendini dağlara atmış. Bodur bir ağacın altında otururken Hızır gelmiş ve bir narı ikiye bölüp kıza yedirmiş, yarısını da şehzadeye yedireceğini ve kavuşacaklarını söylemiş. Ayrıca ağlamasını, gözyaşlarının bütün dertlerini eriteceğini söylemiş. Ancak şehzade narı yiyememiş çünkü çoktan ölmüş. Kız narı yedikten sonra göz pınarları açılmış. O kadar çok ağlamış ki gözyaşları Gökçen Pınarına dönüşmüş. O tarihten sonra kendisi de sır olmuş. Atsız, masal ile gerçeği, geçmişte yaşamış insanlar ile şimdiki zamanın insanlarını bütünleştirmektedir. Türkmen masalındaki gökçen kız, ilerleyen kısımlarda romanın şimdiki zamanında yaşayan, âşık olunan kız olarak okurun karşısına çıkmaktadır. Çakır, annesi, Evren ve Murad Gökçen Pınarında otururlarken bir kızın kendilerine doğru adeta süzülür gibi yaklaşmakta olduğunu görürler. Anneleri gelenin Gökçen olduğunu söyler ve onun gözlerine bakmanın çok tehlikeli olduğunu, kızın gözlerine bakanların ya öldüğünü ya da hayır etmez bir hale geldiklerini anlatır. Kız onlara iyice yaklaştığında Murad kızla göz göze gelir ve kızın gözlerinden yeşil bir ışık çıktığını görerek çok etkilenir. Kız olağan üstü güzelliكتedir ve Murad ona âşık olmuştur. Kız pınardan su almaya gelmiştir ve yine süzülerek gider. Gökçen'in güzelliğinin yanı sıra olağan üstü güçleri de vardır. Ondandır tabiattaki tehlikeli hayvanlar bile korkmaktadır. Deli Kurt ertesi gün kızın bulunduğu tepeye gider ve onunla tanışır. Tıpkı Gökçen Pınarı masalındaki kız gibi Deli Kurt'un âşık olduğu Gökçen de bir ağacın

altındadır. Ruh Adam romanında gönderme yapılan "Sonsuz yaşamın simgesi hayat ağacı" burada da kullanılmış ve mekânlarda bütünlük sağlanmıştır.

Deli Kurt tekrar Gökçen'e gitmek niyetindeyken sefere çıkacakları haberi gelir. Deli Kurt'un yolu bir Karamanlı köyüne düşer. Burada Gökçen'in annesi Esen Börü'nün yaşadığını öğrenir. Gökçen'in annesi ile karşılaştığı zaman onun da ölümcül yeşil ışıklar saçan büyümlü gözleri olduğunu öğrenir. Gökçen'in annesi olmasına rağmen o da genç ve çok güzel bir kadındır. Masaldaki kız, Deli Kurt'un sevdiği Gökçen ve Esen Börü yine tek bir kimlik dâhilinde bütünleşmiştir. Atsız, Gökçen kız ve annesi Esen Börü'yü tarif ederken zamanın bütüncül yapısı, zamanda yaşanacak/yaşanan olayların belirlenmiş bir biçimde durduğu algısı doğrultusunda şu ifadeyi kullanmaktadır: "Anası da kendisi de öyle yaman kimselerdi ki, karanlığı görüyor, geçmişi biliyor, yarını anlıyorlardı" (Atsız, 2017c, s: 151).

Esen Börü, Deli Kurt'un kızını sevdiğini anlar. Birbirinizi severseniz gözlerine bakman seni öldürmez der. Deli Kurt uzun süren seferden sonra Gökçen'in yanına gelir. Onu sevdiğini söyler. Gökçen Deli Kurt'a gözlerini gösterir. Tekrar haber gelir ve Deli Kurt sefere çıkacaktır. Bir sefer dönüşü bütün ailesinin ve Gökçen'in büyük bir tufanda öldüğünü öğrenir.

Sonuç

Nihâl Atsız'ın romanları Türk edebiyat tarihinde üslup bakımından ilkleri barındırması ve orijinalliği yönünden önemli bir yer tutmaktadır. Zamanda, mekânda ve kişilerde bütünlük algısı bütün romanlarında işlenmekle birlikte Ruh Adam romanında daha belirgindir. Ercilasun (Site), Ruh Adam romanının özellikle Cumhuriyet Dönemi Türk edebiyatındaki orijinal konumu ve değeri ile ilgili olarak Türkiye'de henüz postmodern diye bir kavramın dahi olmadığı bir dönemde tam bir post modern kurgu ile yazılmış bir eser olduğunu dile getirmektedir. Ayrıca zamanların iç içe geçtiğini, farklı metinlerin birbirinin içine girdiğini belirttikten sonra Ruh Adam'ın Cumhuriyet devri Türk romancılığının şaheserlerinden biri olduğunu kaydetmekte ve bu alanda ilk on romanı sıralamak gerekse mutlaka bu ilk on içinde yer alması gerektiğinin altını çizmektedir. Burada Ruh Adam'ın yazılış tarihi ile ilgili şu gerçeği ifade etmek gerekmektedir: Her ne kadar romanın basılış tarihi 1972 olsa da Atsız bunu çok daha önce (1950'li yıllar) yazmış, ancak romandaki karakterler gerçek hayattan kişiler olduğu için basımını geciktirmiştir. "Aslında 3 Ağustos 1951 tarihli Orkun'da "Geri Gelen Mektup" şiirinin altında bulunan "Bu şiir Atsız'ın intişar etmemiş bir romanından alınmıştır" ibaresi, romanın daha o tarihte yazılmış, fakat yayınlanmamış olduğunu göstermektedir" (Ercilasun, 2016, s:497). Atsız'ın bu romanı 1972'den önceki bir tarihte yazdığının bir başka kanıtı da çeşitli zamanlarda tanıdıklarına yazdığı mektuplardaki ifadeleridir. Örneğin 20 Şubat 1973 tarihinde Adile Ayda'ya yazdığı mektupta "Roman yazılalı çok olmuştur. Altındaki tarih, makineye çekilmesinin sonunu göstermektedir. Ancak makineye çekilirken hayli değişiklik yapılmış, hukuki bakımdan da tekrar

gözden geçirilmiştir" (Hacaloğlu, 2013, s:231). Romanın yayın tarihinden önce yazılmış olduğu ve romandaki karakterlerin bir kaç istisna hariç gerçek kişiler olduğu bilgisini Atsız Yücel Hacaloğlu'na yazdığı bir mektupta da şu şekilde ifade etmiştir: "Sana Ruh Adam'ı yolluyorum. Ruh Adam ilk yazılışına göre hayli değiştirildi. Romandaki şahısların hiç biri muhayyel değil. Yalnız bir iki yerde, iki kişi tek şahıs veya bir kişi, iki üç şahıs olarak gösterilmiştir. Vakalar da sahihtir" (Hacaloğlu, 2013, s:228). Bir diğer kanıtı da Atsız'ın öğrencisi olmuş, öğrenciliği sonrasında da Türkçülük ile ilgili çalışmalarında beraber bulunmuş Altan Deli Orman'ın anılarında bulmak mümkündür. Deliorman (2014, s:205-207), 1952 yılında Atsız'ın çalıştığı Süleymaniye Kütüphanesi'ne gittiğinde Atsız'ın kendisine yazmakta olduğu kitaplardan söz ettiğini, bu kitaplardan birinin de Ruh Adam olduğunu, bunun değişik bir tür olacağını ve kendisine romanın bazı pasajlarını anlattığını belirtmiştir. Deliorman, kitap 1972'de çıkınca Atsız'ın 1952'de kendisine anlattıkları ile kitabın birebir örtüştüğünü ifade etmektedir. Yazılış tarihi itibarıyla denilebilir ki Ruh Adam Cumhuriyet tarihi Türk romanının ilk postmodern eserlerinden biridir. Postmodern anlatının özelliklerinden biri olan zaman kurgusundaki geçişlilik net bir şekilde görülmektedir.

Zaman kavramı antik çağdan günümüze farklı disiplinler dâhilinde ele alınmış ve çeşitli yönleri itibarıyla açıklanmaya çalışılmıştır. Bilim, din, felsefe, sanat alanlarında zaman kavramını sorgulayan çok sayıda eser ortaya koyulmuştur. Eski Türk kültüründe zamanın tıpkı doğa gibi, gök cisimlerinin hareketleri gibi kendini tekrar eden döngüler halinde aktığı kabul edilmektedir. Modern fizikte de Alman fizikçi Albert Einstein'ın ortaya attığı genel ve özel görelilik kuramları ile zamanın "Mutlak" olmadığı, kütle çekimi ve hıza bağlı olarak değiştiği kabul edilmektedir. Atsız'ın Ruh Adam romanındaki kahramanlardan birinin soyadının "Mutlak" olması ve en bilinen şiirlerinden birinde geçmesi de romanda zaman ile ilgili ilginç tesadüflerden biridir.

Atsız romanlarında yukarıda ayrıntıları ile aktarılan zaman kurgusundaki orijinalliyi ve bütünlük algısını özetlemek gerekirse şu şekilde bir değerlendirme ile konu sonuca bağlanabilir:

Ruh Adam'da M.Ö. 3. yüzyılda Tanrıcut Mete'nin ordusundaki bir asker, M.S. 9. yüzyılda Kamlaççı Ülkesinde bir Uygur Türkü olan Yüzbaşı Burkay ve şimdiki zamanda ordudan çıkarılmış bir asker Selim Pusat vardır. Ayrıca finale doğru gerçekleşen mahkeme sahnesinde bütün zamanlar ve o zamanlarda yaşayanlar yer almaktadır. Tüm bu zamanlar bir bütündür. İç içe geçmiştir. "Atsız'a göre dün, bugün ve yarın hepsi birdir. 'Bu timsal altında toplananlar zaman yapan üç anın bir olduğuna inanmışlardır. Gelecek olan günler bugünün gününe karışıkça vardır. 'Bugün' dediğimiz her gün ise esasen 'dün'dür. Bir ip yumağı gibi dönen zamanın ucu geçmişte, bu geçmiş de Turfan'da, Hoçu'da, Orhun'dadır'. Bu satırları Atsız, 1933 Ekim'inde çıkardığı Orhun dergisinin ilk sayısında yazmaktadır. Dün, bugün, yarın... Bu üç an da birdir, birbirine

karışmıştır. Ruh Adam da öyle. Kâh geçmişte, kâh gelecekte yaşamaktadır" (Ercilasun, 2016, s:515).

Karakterlerde de bütünlük sağlanmıştır. Bir irade mesleği olan ve her şeyin üstünde tutulması gereken askerlik mesleğinin birer ferdi olmalarına rağmen en olmayacak suçu işleyip güzel bir kıza yenilen askerler; askerlerin sevdiği kızlar bir bütündür. Mekânlarda da bütünlük söz konusudur. Yüzbaşı Burkay'ın Açığma-Kün'ü ilk gördüğü yer bir ağacın altıdır. Selim Pusat ve Güntülü de bir ağacın altında konuşmuşlardır. Leyla Mutlak ile Pusat ta ilk olarak çamlı koruda karşılaşmıştır. Mahkeme sahnesinde Pusat'ın dövüşmesi gereken beş ayrı kişi bir anda tek kişi haline gelmiştir. Romanda hayal ve gerçek de bir bütündür. Hatta neyin Selim Pusat'ın hayali olduğunu, neyin gerçek olduğunu, hatta ortada bir hayal olup olmadığını okur bile bilmez. Çünkü bazı gerçeküstülükler Pusat'ın eşi de şahit olmaktadır. Örneğin "Hesap bir vuruşmayla görülecektir. Ve bu vuruşma da gerçekleşir. Gerçekleşir mi, hayalde mi olur? Fark etmez, romanda gerçek ve hayali olaylar kopmaz bağlarla birbirine bağlıdır. Ve roman böyle bir romandır işte. Gerçek ve hayali olayları birbirinden ayırırsanız romanı da parçalamış olursunuz. Oysa roman-gerçek ve hayali sözlerini kullanmadan ifade etmek istiyorum- içinde geçen olayların hepsiyle bir bütündür ve parçalanamaz" (Ercilasun, 2016, s:513).

Bozkurtların Ölümü'nde zamanlar arası geçişlilik daha romanın hikâyesinin anlatıldığı giriş niteliğindeki kısımda başlamıştır. Şimdiki zamanda yaşayan üniversite öğrencisi gençler tarihi bir romanın anlatılmasıyla fiziki özelliklerinden giyimlerine, ellerinde tuttıkları eşyalarda hal ve tavırlarına kadar bir anda Gök Türk Devleti zamanına giderler. Bu gerçek bir zaman yolculuğu değildir. Ancak duygu coşkununun getirdiği bir ruh hali ile o zamana ait olma hissinin tezahürüdür. Romanda zamanın bütünlüğü ozanlara söylenen dörtlüklerde, Kam'a söylenen kehanetlerde de ortaya çıkmaktadır. Geleceği, henüz daha yaşanmamış, belirsiz bir doğrusal süreç olarak değil, her şeyin belli olduğu bugünden bilinebilen, bugün ile iç içe bir dairesel yapı olarak algılamaktadırlar ve romanın kahramanları ile birlikte okurlar da bu şekilde hissetmektedir. Hatta Atsız romanda, romanı kaleme aldığı zaman dilimini de yer vermiştir. Adeta Çinlilere esir düşen Türklerin, bu durumdan kurtulmak için sergilenen müthiş kahramanlıkların 1300 yıl sonra bir yazıcı -Atsız- kaleme almacağını ve gelecek nesillerin kendilerini gururla anacağını bizzat Gök Türk zamanının Türkleri de içten içe bilmektedir.

Romanda zamanın bütünlüğü kurgusunda Orkun Anıtlarındaki kimi ifadelerin esinlenmesi de göze çarpmaktadır. Türklerin hâkimiyet alanlarını diğer milletler gibi mekân ile sınırlar ile değil; doğrudan doğruya zaman ölçütü ile ifade ettikleri ve zamanı bir bütün olarak görerek Türk kağanının bütün zamana hükmettiğini gösteren "Ben semavi Tanrı'dan olmuş Türk Bilge Kağan'ım; bu zamana ben hükmediyorum" (Ercilasun, 2016, s:501). Romanda

zamanda olduğu gibi millette ve fertlerde de bütünlük sağlanmıştır. Millet ve millete ait olan akıl, gönül, yaşam bir bütündür.

Bilgilendirme: Çalışmada çıkar çatışması yoktur.

Kaynaklar

- Altındaş, M. (2013). Bir Kitap Olarak Levh-i Mahfûz ve Ümmü'l Kitab, *Kelâm Araştırmaları Dergisi*, 11:1, s. 221-242.
- Altınışık, O. (2007). İbn Sina Felsefesinde Zaman Meselesi, T.C. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Aristoteles, (2017). *Fizik*, çev. Saffet Babür, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları
- Arslan, S. (2014). Türklerde Ağaç Kültü ve "Hayat Ağacı", *International Journal of Social and Educational Sciences Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi* Cilt: 1 Sayı: 1, s.59-71.
- Akçalı S. Toker H. (2012) Norveç: Toplum Kendini Sorguluyor Breivik Saldırısı Örnek Olayı, *The Journal of Academic Social Science Studies JASS*, 5(7), 27-48.
- Aslan, İ. (2009). Levh-i Mahfuz'un Delaleti Sorunu, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi dergisi*, 50:1, s. 25-47.
- Atsız, N. (2017a). *Bozkurtlar*, İstanbul, Ötüken Yayınevi.
- Atsız, N. (2017b). *Ruh Adam*, İstanbul, Ötüken Yayınevi
- Atsız, N. (2017c). *Deli Kurt*, İstanbul, Ötüken Yayınevi
- Atsız, N. (2015a). *Makaleler IV*, İstanbul, İrfan Yayıncılık
- Atsız, N. (2015b). *Türk Tarihinde Meseleler*, İstanbul, Ötüken Yayınevi
- Atsız, N. (2011). *Türk Ülküsü*. İstanbul, Ötüken Yayınevi.
- Çamdalı, Ü. (2012). Kronik: Termodinamik Ve Sosyal Sistemlerin Yakın Çevre İlişkilerindeki İlginç Benzeşim, Değişim ve Bir Sonuç-Bir Ümit, *Cilt: 67 Sayı: 2 S. 213-221*
- Cevizci, A. (2000). *İlkçağ Felsefesi Tarihi*, Bursa, Asa Kitabevi.
- Çetin, N. (2003). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Ankara, Öncü Basımevi.
- Deliorman, A. (2014). *Atsız Hayatı-Görüşleri-Eserleri*, Ankara, Berikan Yayınevi.
- Deliorman, A. (1978). *Tanıdığım Atsız*, İstanbul, Boğaziçi Yayınları.
- Enveri, E. (2019). Eski Türk Kültüründeki Döngüsel Zaman Üzerine, *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, Cilt:12, Sayı:26, s. 292-304.

- Ercilasun, A. B. (2018). *Atsız Türkçülüğün Mistik Önderi*, Ankara, Panama Yayınları.
- Ercilasun, A. B. (2016). *Türk Kağanlığı Türk Bengü Taşları*, İstanbul, Dergâh Yayınları.
- Ercilasun, A. B. (2019). Hüseyin Nihal Atsız Anlatılıyor, Gök Kubbemiz Programı, TRT AVAZ:
<https://www.youtube.com/watch?v=2HZJKYXAFeU> Erişim tarihi: 12.06.2019.
- Hacaloğlu, Y. (2013). *Atsız'ın Mektupları*, Ötüken Yayınları.
- Narlı, M. (2002). Romanda Zaman ve Mekân Kavramları, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 5, Sayı:7, s. 91-106.
- Özarıslan H., Güran M. (2015). İletişim Araştırmalarında Çerçeveleme Paradigması: Son Döneme Ait Bir İnceleme, Selçuk İletişim Dergisi, 8 (4), 32-48.
- Özot, S. G. (2012). Postmodern Romanda Anlatıcı, Zaman ve Mekân Yapısı, Turkish Studies International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 7/3, Summer 2012, s. 2275-2286.
- Topakkaya, A. (2012). Zaman Kavramı Bağlamında Platon-Aristoteles Karşılaştırması, FLSF Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi, Bahar, Sayı:13, s.219-231.
- Yetmen, A. (2014). Zamanın Felsefi Temelleri Üzerine Bir İnceleme, T.C. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe (Bilim Tarihi) Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi.